

12 RÖPIRAT.

Budapest

1882. március 15.

II. évfolyam

VI. füzet.

Néhány szó azokhoz a „középuton járó” urakhoz.

Benne vagyunk tehát a zsidókérdésben.

Beszélnék róla a parlamentben; írnak róla hasábos cikkeket az újságokban. — Nagyon természetes tehát, hogy azok, kikhez a mozgalom már eljutott, határozott állást foglaltak. — Vannak pro et contra; de sajnos, hogy van még egy párt, a mely olyanformán politizál, hogy a kecske is jóllakjék, meg a káposzta is megmaradjon.

Ezek a jó urak búsan lamentálnak, hogy erőszakos mozgalom miatt a zsidók kivándorolnak, s akkor azután mivé lesz a kereskedelem széles Magyarországon?... Kire marad a kis ködmen?!...

Tisztelt „középutat tartó” urak, ne féljenek semmit! Lesznek keresztény kereskedők. — Avagy talán azt hiszik önök, hogy mindenütt úgy van mint nálunk, hogy mindenütt zsidó jellegű a kereskedelem?...

Igen szeretik Franciaországot utánozni, miért ne tudnák utánozni azt a jóban is: kereskedelmében?... Vagy talán azt hiszik tisztelt önök, a magyar ember nem tudna kereskedni?... Igenis, az is tudna, csak úgy nem, mint a zsidó; mert van Istene, a kitől fél, és van nemzeti jelleme, a melyet piszkos üzelmek által beszennyezni nem akar, nem tud. Ez ellen nem argumentum az, hogy hát miért nincsenek nálunk keresztény kereskedők most, és miért nem mennek ifjaink a kereskedelmi pályára? — Hála az égnek vannak a kereskedők közt keresztények is. Ami pedig az ifjakat illeti, oda menének biz azok, csak mehetnének; de hogyan menjenek oda, ha a zsidók maholnap még az iskolákból is kiszorítják őket? — Biztos forrásból tudom, hogy egyik k a t h o l i k u s főgymnáziumban azt monda a „zsidóvallású” „magyar” diák egyik k a t h o l i k u s tanulóknak: „Több jogom van ide járnunk, mint magának.” S ha már itt elkezd a versengést, ki bír vele majd akkor, midőn magának lesz „bultja”, s a szomszédban, meg a másik szomszédban és minde-

nütt a maga feleit látja? Hogy telepedjék ilyen kígyófészekbe becsületes keresztény üzletember? Nem képes velők versenyezni: biztosan megbuktatják! – S a ki erre is azt tudja mondani, hogy: ne hagyja magát elnyomni, az fogadja őszinte részvétünket; mert annak logicája igen beteg. – Talán elhiszik önök, tisztelt „középuton járó” urak, hogy Bontoux csupán passióból bukott meg?... Küzdött biz az eleget, hogy le ne szorítsák a térről, mégis leszorították; pedig Franciaországban nem jut ám annyi zsidó egy keresztényre az üzleti életben, mint nálunk.

De ne menjünk olyan messze; tudnék én tisztelt önöknek olyan falut mondani, a melynek korcsmájáért keresztény bérlő 600 írtnál többet saját kára nélkül nem ígérhetett, a zsidók ellenben felverték 800-900 frtig. Tessék velők versenyezni!

Különben, tisztelt urak, ne tartsanak semmitől: a zsidók nem fognak kivándorolni; mert mi nem akarunk erőszakos megoldást, Mi csak azt a hírneves 1867-ik évi XYII. t. ez. négy sorát akarjuk áthúzni.

De erre önök azt mondják, hogy az emanczipáció eltörlése csak növelné a bajt; mert akkor annál nagyobb hévvel vetnék magukat az uzsorára a zsidók! – Persze 1867. óta Magyarországon nincs uzsorás zsidó! Van biz itt quantum satis! s csak kerüljön valaki a körmeik közé, megnyomorítják manap is, mikor még virágzik az emanczipáció a maga teljes díszében, sőt még jobban, mint azelőtt; mert van sok zsidó fiskális, aki megexequálja a szerencsétlen megcsaltakat „jószívű” hitelezőjük érdekében. De ha majd nem lesz törvény, a melynek a szárnya alá meneküljön a csaló, nem lesz oly sok csaló sem!...

Azt is mondják önök, hogy az emanczipáció eltörlése ellenkezik a humanissal!

Szép gondolat, csak az kár, hogy kilátszik a köpeny alól a lóláb! – Általában a XIX. század ne argumentáljon a humanissal. Hát tisztelt „humánus” uraim, midőn a nemzetek ifjúsága, nem ritkán nagyravágyó ministerek által okozott háborúkban, a csatatéren egymást lekartácsolja: az is humanismus?... Vagy midőn a becsületen ejteni vélt szennyfoltot vérrel lemosni akarók hidegvérrel egymást lelövik: az is humanismus?... Vagy midőn a rögtönítelő bíróság egy pár hatos miatt (factum) valakit felköttet: az is humanismus Humanismus ide, humanismus oda, az emberölés emberölés marad akár hareztéren, akár párbajban, akár kötél által történjék. „Ne bántsdnak hívják a másét”, következőleg, a kinek éltetnem adtai, nem is veheted el. S lám! önök ezt meg tudják egyeztetni humanus érzelmeikkel, sőt malum necessariumnak, lovagiasságnak s a

rend fentartására szükségesnek is tartják; hanem minket, mivel azt akarjuk elvenni, amit adtunk, és azért akarjuk elvenni, mert jótéteményünket a mi megrontásunkra használják, azért minket inhumanusoknak tartanak! Pedig mi nem akarunk senkit is megölni. Avagy talán az önök humanismusa azt követeli, hogy egy jött ment népfaj „egyenlő” legyen önökkel, s e mellett önfeleiket, akik csont az önök csontjából, és vér az önök véreből, a zsidó nép elnyomásának és zsarnoki önkényének tegyék ki?! Még a holló sem vájja ki a másik holló szemét!

Nem akarjuk mi bántani senki vallásos meggyőződését: nem akarunk mi a lelkiismeret ügyében törvényeket gyártani, mert ez világi fórum elé nem tartozik; csak nemzetiségünket, a magyar népet akarjuk biztosítani a morális és vagyoni tönkretűlés ellen, a melylyel az a mi vérünkön meghízott népfaj fenyeget, mely Istentől nem, s embertől is csak akkor fél, ha kezében botot lát.

Azért, tisztelt uraim, ne tetszelegjünk magunknak azokban a nagyhangú szavakban; azok helyett inkább ne feledjük el azt, a mit körülbelül 2000 évvel ezelőtt Róma nagy államférfia mondott: „Salus reipublicae suprema lex esto!” Fertőmelléki.

Februári füzetünkben „A zsidók a közép- és újkorban” cím alatt közölt cikkünk befejezése jelen füzetünkből térszűke miatt kiszorulván, azt jövő számunk fogja hozni.

A vasvári alesperesi kerület lelkészei kérvényének tárgyalása, a képviselőház f. é. február 18-ki ülésén.

– Kivonat a képviselőház naplójából. –

Baross Gábor jegyző: (Olvassa a kérvényi bizottság jelentését.) A vasvári alesperesi kerület lelkészei: a „keresztények és izraeliták közt kötendő polgári házasságról” szóló törvényjavaslat visszavetését, és az izraeliták egyenjogosítását kimondó 1867. XVII. t. ez. eltörlését kéri.

Berzeviczy Albert előadó: T. ház! A kérelem két részre oszlik; a folyamodók kéri a keresztények és izraeliták közti polgári házasságról szóló törvényjavaslat visszavetését és az izraeliták egyenjogúsításáról szóló 1867. XVII. t. ez. eltörlését. A t. háznak bölcsen követett praxisa az, hogy oly kérvényeket, melyek valamely, már benyújtott s előkészítés végett egy” bizottsághoz utasított törvényjavaslattal állanak összefüggésben, a nélkül, hogy tárgyukkal szemben bármely irányban állást foglalna, felhasználás végett az illető bizottsághoz utasítja. Ezt hozza javaslatba a kérvényi bizottság, tekintettel a kérelem első részére,

e kérvényre nézve is annak az igazságügyi bizottsághoz leendő utasítását véleményezvén.

A mi a kérelem második részét illeti, erre nézve fölhozhatnák, hogy a t. ház az oly kérvényeket, melyekben valamely főnálló törvény módosítása, vagy megszüntetése kérelmeztetik, a kormánynak szokta kiadni, és pedig ott, hol az illető intézkedés szükséges voltáról a ház meg van győződve, azon egyenes felhívással, miszerint javaslatot terjeszzen elő; ott pedig, hol e meggyőződés fönn nem forog, minden további utasítás nélkül, vagyis egyszerűen tanulmányozás végett, hogy a törvénynek a végrehajtás körében netán észlelhető hiányait megfigyelve, azokhoz képest esetleg a kezdeményezés terére is lépjen.

Ezen utóbbi eljárás t. ház, a kérvényi bizottság nézete szerint helyes ott, hol az államélet valamely részletét szabályozó, adminisztratív természetű törvény forog szóban. De nem alkalmazható ez a jelen esetre. Az előttünk fekvő kérvény egy oly törvény eltörlését kívánja, a mely alaptörvényeink egyike, (Ezt most halljuk először. – Szerk.) alkotmányunk egy kiegészítő része, (Detto. – Szerk.) mert az 1848-iki reformtörvényekben letett polgári és politikai jogegyenlőségi elv az ország lakosságának egy nevezetes részére ezen törvény által terjesztett ki. Az ily intézkedés szükséges vagy czélszerűtlen voltának tudata, kell, hogy a nemzet eleven politikai öntudatában éljen, annál inkább kell, hogy kifejezést nyerjen a nemzet parlamentjében; nem egyeznék meg a parlament méltóságával, hogy ily kérdésben, mintegy informatio végett a kormányhoz forduljon. Ezért a kérvényi bizottság azt ajánlja a t. háznak, hogy e kérdéssel szemben, miután az már egyszer szőnyegre hozatott: egész határozottsággal állást foglalni méltóztassék, és pedig oly értelemben, hogy kijelenti a ház, miszerint a kérelmeztet intézkedést szükségesnek és helyesnek nem tartja. (Helyeslés.)

T. ház! Bekövetkezhetnek minden nemzet életében válságos idők, a melyekben rendkívüli intézkedésekre is van szükség; lehetnek idők, a melyekben indokolttá válik egyes politikai jogozatok felfüggesztése, vagy a gazdasági forgalom teljes szabadságát biztosító törvények és rendszabályok megszorítása; nem akarok elvben helyeslő vagy kárhóztató ítéletet hozni az ily rendszabályok fölött, de a ki a történelemmel ellenmondásba jönni nem akar, az azoknak válságos perczekben bebizonyult mentő erejét tagadásba nem vonhatja. Van azonban egy elv, melyet ha egyszer egy állam magáévá tett, és ez által a modern jogállam fogalmának első feltételét teljesítette, attól többé eltérés nincs, – mert attól eltérni annyi volna, mint az állam egész szerkezetének alapját ingatni meg, megtagadni az államélet vezérlő elvét, megbénítani örökre az állam eleven erőt, – ez az elv: az állampolgári jogegyenlőség elve. (Csak-hogy az internacionális zsidónép nem tekinthető az állam polgárainak. Ok minden országban csak idegenek maradnak. – Szerk.) Ezen elv flagrans megsértése kérelmeztetik itt, miért is a kérvényi bizottság-kötelességének tartotta a t. háznak a kérelem elutasító elintézését hozni javaslatba. (Helyeslés.)

És mivel indokoltatik e kérelem V azzal, hogy társadalmi és gazdasági bajainak okozói az izraeliták. T. ház! Nagy elfogultságot tanúsít (?) és nagy igazságtalanságot(?) követel a ki ezt állítja! (Nyugtalanság a szélsőbalon.) Hogy sok a bajunk, azt senki sem tagadja, de ezek a bajok

a társadalmi és gazdasági állapotok átmenetiségében (Persze, amíg minden vagyunk a zsidók kezébe átme gy. – Szerk.) s a viszonyok fejlődésében gyökereznek és oly körtüneteket képeznek, melyek kevés különbséggel föltalálhatók Európa majdnem minden államában. (Ellentmondások.) Korunk legnagyobb problémái közé tartozik e bajok megszüntetésének kérdése, mely kérdés jelenleg a tudósokat úgy mint a gyakorlati politikusokat kiválólag foglalkoztatja. Ezen bajok miatt egy vallásfelekezetet, vagy egy fajt vádolni, azt elítélni, a társadalmi és állami jogokból exkommunikálni: a megoldásnak megengedem, hogy legkényelmesebb, de mindenesetre legigazságtalanabb (*Salus reipublicae suprema lex.* – Szerk.), és ép azért legsikertelenebb (*E fölött ön ne törje a fejét.* – Szerk.) módja volna.

Ezek alapján ajánlom a kérvényi bizottság következő határozati javaslatát elfogadásra: (Olvassa.)

„Ezen kérvény, tekintettel a keresztények és izraeliták közötti házasságról szóló s tárgyalás végett az igazságügyi bizottsághoz utasított törvényjavaslatra, ezen bizottságnak adatik ki; a kérelem második részére, vagyis az izraeliták egyenjogúsítását kimondó 1867. XVII. törvénycikk megszüntetésére nézve, a képviselőház intézkedés szükségét nem látja, s e felől a kérvényezőket a házszabályok 176. §-a értelmében értesíti.” (Helyeslés.)

Istóczy Győző: T. ház! Minthogy a jelen kérvény tárgyában felszólalni szándékozom, kérem a t. házat, méltóztassék a kérvény felolvasását elrendelni. (Halljuk!)

Elnök: A kérvény, ha méltóztatik kívánni, felolvastatik. (Halljuk! Halljuk!)

Rakovszky István jegyző (olvassa): (Lásd a kérvény szövegegt januári füzetünkben. – Szerk.) –

Istóczy Győző: (Halljuk! Halljuk!) T. ház! Midőn a jelen kérvény védelmére, mint annak benyújtója szót emelek, lehetetlen, hogy beszédemet egy visszapillantással ne kezdjem.

Másfél hónap múlva teljes 7 éve lesz annak, hogy én, 1875. évi april 8-án, e házban a zsidókérdésben először felszóltam.

A kik az akkori politikai és társadalmi viszonyokat figyelemmel kísérték, s ezek emlékezetükben vannak: azok a 7 év előtti és a mai helyzet között egy igen érdekes párhuzamot vonhatnak.

Ezelőtt 7 évvel a zsidók által Németországon és egyebütt is felidézett „Kulturkampf” kísérteni akart nálunk is, s aki ezt a szót „zsidó” csak kiejteni merete is, az mint „ultramontán,” vagy „reakcionárius” átok alá vettett. A zsidót csak „izraelita”, „izraelita polgártárs” névvei volt szabad megjelölni, s az „izraelita” szó mindig a legmélyebb tisztelet s bámulat hangján lőn kiejtve. Azon időben „uzsorá”-ról beszélni annyit tett, mint a nemzetgazdasági tudomány alpháját se ismerni, s középkori bormírtság hírébe keveredni. „A pénz olyan portéka, mint akármely más árucikk,” – ez volt elfogadott obligát megjelölése az uzsoráskodásnak; „a szabad tőkeképzés”, – e jelszó alatt lett védelembe véve a népnek szabadon üzött törvényes megrablása; „a, gyengébbnek az erősebb előtt pusztulnia kell,” – ezen manchesteri elv volt a jelszó, a mely alatt a magyar társadalom egy idegen elem által törvényesen pusztítatott, és pusztítatik ma is. Ezelőtt 7 évvel, a zsidók által előidézett 1873. év

előtti pénzügyi szédelés és az 1873. évi nagy „Krach” kihatása ezer meg ezer, anyagilag feldúlt család körében érezhető volt, s jó részben érezhető az ma is. A magyar társadalom osztályai ellen egész szemérmetlenül folyt a zsidó lapokban a harcz, hogy azok élehetetlenek, hogy azoknak pusztulniok s más „egészségesebb” (értsd: zsidó) elemek számára (Derültség) helyt adniok kell.

Még tovább folytathatnám e rajzot; de elég, ha még csak azt adom mindezekhez, hogy társadalmi politikája az időben egyedül csak a zsidóságnak volt, a mely előtt a keresztény társadalom érdekei teljesen háttérbe szorultak; s hogy ezelőtt 7 évvel se nálunk se általában Európában zsidókérdésnek még senki se hallotta hírét. Pedig ez az akkor még névtelen volt kérdés épen az időben jutott megérlelődésre.

E zsidós közállapotok, a körülmények sajátságos összejátszása folytán, a mely körülményeket, ha kényszerítve leszek reá, majd szellectetni fogom, (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) engem toltak a felszínre, s így nekem kellett, első ízben egy európai parlamentben, a zsidókérdést felvetnem. És daczára minden kinevetetésnek, minden gúnyolódásnak, minden megtámadásnak, a melyeknek a zsidóügybeni felszólalásaim alkalmából 7 év óta kiteve voltam: az évek, az események nekem adtak igazat; s azon élénk visszhang, a melyet szavaim az országban, s tán még inkább az ország határain túl, keltettek, igazolja azt, hogy én helyesen Ítéltem meg a viszonyokat.

1875. óta a zsidókérdés bejárta Európát, s ma már azon a ponton van, hogy a Continens két leghatalmasabb államában: Német- és Oroszországban, a kormánykörök komolyan foglalkoznak azzal a kérdéssel, miként oldassék meg radikális módon a zsidókérdés?

A 19-ik század soha le nem törölhető szégyenfoltja, gyalázata marad az, hogy a, csekély kivételekkel, szellemileg és testileg elkorcsosult, maroknyi sacherozó zsidó nép által oly uralmat, sőt terrorizmust engedett magán gyakorolni, mint a minőt ez körülbelül harmincz év óta Európában tényleg gyakorol, s a mely uralmat épen nem valami nemes fegyverekkel, hanem a raffineria, a kasztszerű szoros összetartás s a legnagyobb részt uzsora, agiotage s más irreális üzletek útján összeharácsolt mérhetetlen kincsek segítségével szerezte meg magának.

Századunk a felvilágosultság századának hirdeti magát; s mindamellett a zsidóság egyik leghatalmasabb fegyverévé vált sajtó útján uralomra jutott zsidó-világnézet mellett, a rendszeresen üzött kárhözatos zsidó praktikák s a zsidóságnak a mi romlásunkra törő politikája fölött, egyiptomi sötétségben botorkál, a mely egyiptomi sötétséget tudvalevőleg szinte a zsidók teremtették.

Századunk a humanitás századának nevezi magát, a mely humanitás jótéteményeit pedig nálunk csak a zsidók élvezik; a zsidók által agyonnyomorgatott és sok vidéken barommá aljasított nép e humanitásból ki van zárva. Egy zsidónak tyúkszemére se szabad lépni a nélkül, hogy a félvilág sajtója veszett lármát ne üssön az „emberietlenség” fölött; (Derültség. Halljuk!) de a zsidók a maguk praktikái útján száz- meg százezer családot kiűzhetnek hajlékaikból, apáikról rájuk maradt örökjükből, rabszolgáikká vagy pedig földönfutókká tehetik, a nyomorba, a bűnökbe, az öngyilkosságba hajthatják őket: ugyan kinek jut eszébe az ilyes haszontalanságokkal csak bíbelődni is, annál kevésbbé pedig itt inhumanitást keresni?

Századunk a türelmesség századának hirdeti magát. A zsidóknak szabad a mi vallási, erkölcsi elveinket, társadalmi szokásainkat, nemzeti, politikai intézményeinket nemcsak kritika, de silány gúnyolódás tárgyává is tenni: és ebben senki sem lát türelmetlenséget. De merészjelje valaki a zsidóságot, – nem! – csak a zsidó visszaéléseket csak a legenyhébb kritika tárgyává tenni: az már „Intoleranz”.

S ennek a parazita természetű sacherozó félnomád hordának (Nagy derűtség. Hoszasan tartó zaj.)

Elnök: Kérem a képviselő urat, méltóztassék kifejezéseiben kissé óvatosabbnak lenni. (Derűtség.)

Istóczy Győző: Tehát annak, a minék mondtam, Európa kard-csapás nélkül, megkötött kezekkel és lábakkal szolgáltatta ki magát.

Szerencsére azonban a zsidóság ezen legújabb aranykora, daczára a napjainkban kifejtett kétségbeesett erőfeszítéseinek, Európában végéhez közeledik, Izrael csillaga hanyatlóban van. (Derűtség a szélsőbalon. Mozgás.) Nem tudom t. ház, vicceket mondok-e és annak nevetnek; vagy a tárgyat tartják nevetségesnek? Ha az első áll, örülök neki, de ha másik áll, azt sajnálattal constatálom. (Egy hang a szélsőbalon: A tárgyat!) (Ennek az e g y hang tulajdonosának, úgy látszik, a füle se áll ki a zsidók zsebjéből. – Szerk.)

Az „Alliance israélite universelle” által ügyesen befolyásolt nagyhatalmasságoknak berlini congressusa már nem bírt annyi hatalommal, hogy a kis Romániát az általános zsidóemancipáció keresztülvitelére kényszerítse. Sőt majdnem egy időben a berlini congressussal, indult meg épen ennek székhelyén, Berlinben, s hamarosan egész Németországon az antisemita mozgalom, mely a lefolyt 1881. évben Oroszországban meglehetősen drasztikus visszhangot nyert.

És ha valahol, úgy Muszkaországban fog legegőbb s legkönnyebben fogantatba vétethetni a zsidókérdés radikális megoldása. Ott nem létezik parlamenti kormányforma, következőleg ott nincsenek a hatalomért küzdő politikai pártok sem, a melyek a zsidók szavazatáért ezek magas kegyeit hajhásszák, s e vizsorszolgálat fejében saját nemzetüket a zsidóságnak kiszolgáltatják. (Mozgás a szélsőbalon.) Én csak általában beszélek az európai államokról. – Ott csak egy rövid czári ukázra van szükség, és a három-négy millió főnyi muszkaországi zsidóság kezébe fogja a vándorbotot, s megy a hova neki tetszik. Hihetőleg bennünket fognának szerencsétlenni ezek a legújabb „izraelita polgártársak”, hisz mi őket tárt karokkal fognánk fogadni, csak kegyeskednének neveiket megmagyarosítani. S valóban, Oroszország nem üzhetne gonoszabb játékot a mi elzsidósodott politikai köreinkkel, mint, ha az általa esetleg megindítandó zsidó népvándorlást a mi határaink felé terelné. De a dolognak a másik oldalát tekintve, ez esetben tán a mi szabadulásunk órája is ütne, mert e sáskasereg megjelenése észretérítené a mi „Bildungs-Philister”-einket is, a kik még ma is a „bon-ton”-hoz tartozónak tartják, philosemitáskodni.

Addig is azonban, míg ez a Deus ex machina előállana: jelszavunk legyen az, hogy: „kérjetez és megadatik, zörgessetez és megnyittatik.”

Ezen elvet követi a jelen kérvény is, a mely a ház elé került első tiltakozás az elhamarkodva behozott zsidóemancipáció és a zsidóság-beolvasztásának sysiphusi munkáját tervező zsidóházassági törvényjavaslat ellen.

Amint én e ház tagjai nagy részének hangulatát ismerem: a keresztények és zsidók közti polgári házasságról szóló törvényjavaslat sorsa e házban már előre megpecsételve van, s az előreláthatólag visszavetetni fog.

De, ha e hozandó határozattal egyszer constatálva lesz az, hogy a zsidó kasztnak a nemzettestbe való beolvasztása iránti reményt a képviselőház s így a nemzet végkép feladta: úgy előáll az a kérdés? Quid tunc? Mi történjék tehát ezen, a nemzet testén élődd idegen elemmel?

A most említett törvényjavaslat visszavetésének okvetlenül kiindulási pontjául kell szolgálnia egy, az eddigétől eltérő új zsidóügyi politikának, a melynek első célja kell, hogy a tizennégy évvel ezelőtt behozott zsidóemancipáció eltörlése legyen, a mely zsidóemancipáció behozatalakor tudvalevőleg szinte az volt a balhiedelem, hogy az az összeelvádat magával fogja hozni.

Hogy mennyire felelt meg a zsidóemancipáció a hozzá kötött várakozásoknak, azt látjuk ma, midőn a magunk emancipációjáért kell elkeseredett küzdelmet vívnunk, nekünk, már t. i. azoknak, a kik nem tartják célirányosabb dolognak, a veszély elől a bölcs hallgatás spanyolfala mögé menekülni, vagy pedig, a zsidók kegyeinek megszolgálása céljából, a zsidó-patronusok csapatába önkéntesnek beállni.

Hogy mennyire időszerű e kérdéssel végre valahára komolyan foglalkoznunk: arra nézve a legutóbbi népszámlálás adatai is elégséges indokul szolgálhatnak.

Ugyanis Magyarország és Erdélynek (Horvátország és a volt katonai határőrvidék kivételével,) az 1869. év végén volt 13.561,245 főnyi összes lakossága, tizenegy év alatt, az 188%-ki népszámlálás szerint, csak 13.728,622 főre, vagyis csak 167,377 fővel, s így csak 1.21 %-kal szaporodott, a mely szaporulati arány, egybevetve például Németország, Anglia és Oroszország szaporulati viszonyaival, a hol a lakosság évenként 1%-kal növekedik, már magában véve is, kétségbeesítő szaporulati aránynak mondható. S ezen tizenegy év alatti 167,377 léleknyi összes szaporulatból egyedül magára a zsidóságra 82,494 lélek esik, a kiknek száma a mondott 11 év alatt 542,186 főről 624,680 főre emelkedett. Tehát, míg az 1869. év végén volt 13.019,059 főnyi nem-zsidó, 11 év alatt csak 84,883 fővel, vagyis csak 0.64%-kal szaporodott, addig az 1869. év végén volt 542,186 zsidó 82,494 fővel, vagyis 13.20%-kal szaporodott, s így a zsidók szaporodása 20.62-szer, vagyis közel 21-szer nagyobb volt, mint a nem-zsidó lakosság szaporodása.

Általánosan elismert nemzetgazdászati elv az, hogy a kedvező vagy kedvezőtlen nemzetgazdasági viszonyokkal a lakosság szaporodása vagy fogyása karöltve jár. Az országos statisztikai hivatal főnöke részéről legközelebb közrebocsátott összeállítások alapján most felhozott hiteles számadatokból következik tehát, hogy

1. a létező közzgazdasági viszonyok a keresztény lakosságra nézve ép oly kedvezőtlenek, mint fölötte kedvezők a zsidó lakosságra nézve;

2. hogy a zsidó lakosság erős szaporulata megfordított arányban áll a keresztény lakosság gyenge szaporodásával; és

3. a kétféle lakosság szaporodásának e kétféle törvénye mellett, a keresztény lakosság állapota évről-évre súlyosabb lesz.

Hanem azért a t. kérvényi bizottság a zsidókérdésben „intézkedés szükségét nem látja.”

Sokan tán abban a hiszemben lehetnek, hogy a minap a ház elé terjesztett uzoratorvényjavaslat törvényté váltta a zsidóság által okozott bajokat, ha nem is egészen, de legalább nagy részben megszüntetni fogja. Ez azonban téves nézet; mert az uzoráskodás és a korcsmai könnyű hitelezés csak kettő a számtalan zsidó praktika közül; s Ausztria és Németország példái eléggé tanúsítják, hogy az uzoráskodást a zsidók a szigorú uzoratorvény daczára is javában üzik; hol van ugyanis az a törvény, melyet a zsidó ki nem játszik vagy meg nem kerül? De Németország még más tekintetben is példakép áll előttünk; ott ugyanis az uzoratorvény már az 1880-ik év közepén életbelépett, és mit látunk? Azt, hogy épen az 1880. év nyarán jött ott teljes névvel folyamatba az antisemita mozgalom.

Hanem hát, mindezek daczára, a t. kérvényi bizottság a kérvény 2-ik pontjára nézve „intézkedés szükségét nem látja.” Méltán sajnálhatja az ország a t. kérvényi bizottságot gyenge szemei miatt. A t. kérvényi bizottság miatt ott lehetnek a rendszeresen folytatott köztudomású zsidó üzemek, a melyek ellenében hiában állanak, ha ugyan állanak, a §-ok a törvénycikkeken. Ott lehetnek például: az uzora, s a maszlagos nadragulyás és vitriolos pálinkamérés; a fuchsinos bor és homokos liszt; mindennemű és fajtájú csalások és a hamis bukások; a hamis mérlegek és népfosztogatás; az iszákosság terjesztése és döglött marha húsának kimérése. (Derűtség.) Többen mulattatónak találják ezeket, pedig a kiken ezen üzemek elkövetettek, azokra nézve igen szomorú kimenetelűek szoktak lenni. (Úgy van!); fehérrabszolgakereskedés s népdemoralizáció s korrupció; hivatalnokok megvesztegetése és a talmud alapjáni hamis eskü; hamis tanuskodás és hamis tanuk toborzása; orgazdaság és talmi aranyak valódi arany helyett árulása; (Hosszas derűtség.) jól bebiztosított termények és épületek felgyújtása és biztosítási ügynöki üzemek; (Úgy van! Úgy van!) ratenbrief-üzem és tantus-pénzeknek körmőczy aranyok helyett kiadása, (Derűtség.) váltóhamisítás és Amerikába szökések; (Úgy van! Úgy van) a katonáskodás alól való kibúvások s állami jövedékcsontkítások; kasza-kapától való irtózás s a kereskedelem monopolizálása; licitációkon való összejátszások és különféle sápok; (Derűtség.) kifizetett adósleveleknek vissza nem adása és kifizetett adósságok újra való követelése és behajtása; (Mozgás.) kereszténység-gunyolás és kulturkampfoskodás; a keresztény felekezeteknek s a különféle nemzetiségeknek egymás ellen hecczelése; ármányok és intrigák, kagal és zsidóbosszúállás, börzejáték és plutokratia, közvéleménygyártás és revolver-journalistika, (Úgy van! Derűtség.) népbolondító frázisok és népnymor, gründeriség és liquidáció, syndikátusok és prospektek, vasúti szabadjegyek és titkos refakciók, svindli és krach sat. sat. (Úgy van!) Mondom: ott lehetnek mindezen, a legtöbb esetben megtorolatlan, mert a mai viszonyok közt megtorolhatlan zsidó üzemek és visszaélések, a melyeknek átka alatt pusztul a nép jóléte, s pusztul, vész maga az ország népe: – hanem azért a t. kérvényi bizottság „intézkedés szükségét nem látja.”

Azt mondják, hogy a jogegyenlőség korszakát éljük, s hogy a törvények a zsidókra is szólnak. Sok esetben igenis szólnának: a teoriában, de a gyakorlatban másképp áll a dolog. Azon nem-zsidók, akik valamely zsidóval, s legyen az bár a legutolsó rongyszedő zsidó, egyszer

életükben kikötöttek, legyenek ezen nem-zsidók akár magán személyek akár közhivatalnokok, míg csak élnek, megemlegetik azt a pillanatot, a melyben erre a boldogtalan lépésre elhatározták magukat. Mert hát minden egyes zsidó háta mögött ott áll az illető városnak vagy vidéknek, s ha kell, az egész országnak, s ha ez sem elég, az egész világnak a zsidósága, pénzükkel, befolyásukkal, sajtójukkal. A zsidók solidaritásban állanak egymással: (úgy van! Úgy van!) egy mindnyájáért s mindnyája egyért; s még a rablógyilkos zsidót is kiszabadítani törekednek a törvény karjai közül, feltéve, hogy a büntettet goj-on vagyis keresztényen követte el legyen. Az ilyen ismeretes zsidó összeröffenéseknek (Derült-ség.) A képviselő urak ezt mulattatónak tartják, pedig nem kívánom, hogy a képviselő urak közül valaki azon helyzetbe jusson, mint a melyről szólok.

Ugron Gábor. Az ily kifejezéseken, hogy „összeröffenések” talán csak szabad nevetni?

Istóczy Győző: Az ilyen dolgoknak aztán az az eredményük, hogy a zsidóval a napnál világosabb jogalapon kikötött keresztény ember a legtöbb esetben nemcsak hogy nem érvényesítheti kétségtelen jogát, de sőt lassankint azt veszi észre, hogy egy oly hálóba keveredett, a mely hálóból ép bőrrel ugyan ki nem menekül; s még szerencsés embernek tarthatja magát, ha a zsidó helyett felül rá még őt be nem zárják. S épen a zsidók ezen taktikájának következménye az a csöndes terrorizmus, melyet a zsidóság társadalmunk felett gyakorol.

A zsidókkal szemben tehát nekünk keresztényeknek nincs jogegyenlőségünk, mert a zsidók, a fennálló theoretikus és formai jogegyenlőség mellett, az ő kasztszerű társadalmukkal, tényleg privilegizált állást foglalnak el, államot az államban képeznek, a mely tényleges zsidó privilégiumok csak akként szüntethetők meg, ha ezen zsidó privilégiumok törvényes alapját: az 1867. évi 17. czikkal behozott zsidóemancipációt megszüntetjük. S ezt czélozza a jelen kérvény is.

Hogy az eddig elmondottak után, a t. előadó úr által tett hivatkozás a jogegyenlőségre, a gazdasági szabadságra, a társadalmi és állami jogokra, minő értékkel bír, azt felesleges bővebben fejtegetnem. E szólamok még hatékonyak lehettek a 60-as, sőt tán még a 70-es években is, de ma már mindenkinek felnyílhattak a szemei a szomorú valóság előtt, a mely szomorú valóságot a Potemkin festett falvaihoz hasonló frázisok többé nem maszkírozhatják.

Igenis, t. előadó úr, mi a jogegyenlőség, a gazdasági szabadság, a társadalmi és állami jogok nevében követeljük a zsidó privilégiumok megszüntetését.

Mivel pedig ily fontos kérdés csak előleges tanulmány és előkészítés után oldathatik meg sikeresen, ennél fogva bátor vagyok a következő határozati javaslatot terjeszteni a t. ház elé, kérvén, méltóztassék a kérvényi bizottság határozati javaslatának mellőzésével, az általam és aláíró társaim által beterjesztett határozati javaslatot elfogadni.

- Baross Gábor jegyző: (olvassa a határozati javaslatot.)

Határozati javaslat.

Ezen kérvény, tekintettel a keresztények és zsidók közötti házaságról szóló s tárgyalás végett az igazságügyi bizottsághoz utasított törvényjavaslatra, ezen bizottsághoz, – a kérelem második részére, vagyis

a zsidók egyenjogúsítását kimondó 1867. XVII. t. ez. megszüntetésére nézve pedig, a kérdés tanulmányozása végett, az igazságügyi s a vallásos közoktatásügyi ministereknek adatik ki. — Beadja: Istóczy Győző, Urányi Imre, Mara Lőrincz, b. Kemény Géza, Bereczky Sándor, Szalay Imre, Bohonczy Gedeon, Ugrón Ákos, Dessewffy Kálmán, gr. Teleki Géza, Román Sándor, Gyurgyik Gyula, Széli György, Agustich Antal, Abonyi Emil, Szentiványi Kálmán, Békássy Gyula.

T i s z a K á l m á n miniserelnök: T. ház! Kötelességemnek tartom (Halljuk! Halljuk!) az elmondottak után a kérvényi bizottság jelentése kapcsában egy pár szót a magam részéről is szólani. (Halljuk! Halljuk!) Egy pár rövid szót csak, mert azt hiszem, sem nem szükséges, sem nem váratik a t. ház kebelében, hogy minden részleteiben, nyomról-nyomra kövessem a kérvényi bizottság véleményével szemben, az ellenindítványt beadott képviselő urnák beszédjét.

Én csak egy pár rövid figyelmeztetést kívánok tenni. (Halljuk! Halljuk!) Én a magam részéről nagyra becsülök minden nemzetet, de a t. képviselő úr által példányul felállított nemzeteknek ez ügyben követett eljárását illetőleg kénytelen vagyok megjegyezni, hogy Oroszországnak azon dicsó eljárását, a mely ott az izraeliták irányában követetik, és azon dicsóséget, hogy ott egy czári ukáz elégséges valaminek elrendelésére, és hogy ott nincsenek egymással tusakodó parlamenti pártok, nemcsak nem irigylem, (Nem erről van itt a szó! — Szerk.) de azokat, a mik ott történnek, követendő például el nem is fogadom. (Általános helyeslés.)

Igen nagybecsülöm sok tekintetben a nagy német nemzetet. (Halljuk! Halljuk!) de hogy annak kebelében szintén jönnek időnkint beteges mozgalmak (A zsidóellenes mozgalom, ellenkezőleg, nagyon is egészséges. Mi csak az egész nép érzelmeinek adunk kifejezést, egy egész nép pedig csak nem lehet beteges; hanem igenis beteges sőt kórság és a felsőbb társadalmi rétegeknek a zsidóság által gyakorolt kényszer alatt levő, s ezért a zsidókkal különféle okokból paktáló része, szerencsére azonban csak kisebb része. — Szerk.) is létre, annak épen mi magyarok vagyunk most legközelebb tanúi és tapasztalói, (ügy van! Úgy van!) Azt tehát, hogy, mert ott valami történik, mi is úgy tegyünk, el nem fogadhatom. (Általános helyeslés.)

A második, a mit megjegyezni kívánok: én nem hiszem, hogy legyen valaki, a ki azt mondaná, hogy az izraeliták, vagy hogy a képviselő urnák tessék, a zsidók, nem üznek uzsorát soha, nem mennek schwindlbe soha, nem részesek egy krach létrehozásában soha. Senkisem mondja. De viszont igazságosan senkisem mondhatja azt, sem, hogy uzsorát nem üznek keresztények, (Bizony, aránylag vajmi kevesen: s ezek is, mire meghalnak, legtöbnyire el uzsoráskodják minden pénzüket, és vagyontalanul hagyják el a világot. Egyébiránt, amit keresztény ember itt ott uzsora útján összeszerez, az legalább nem veszett el ami társadalmunkra nézve, mert házasság, örökösödés, jótékony czélokra való hagyományok stb. útján idővel visszazármazik közibénk; de a mit a zsidó kiuzsoráskodott tőlünk, az a pénz reánk, keresztényekre nézve, örökre el van veszve. — Szerk-) hogy schwindlt nem üznek a keresztények, és hogy krachokat nem okoznak a keresztények is. (Tetszés.) Hiszen az én tudtomra azon meglehetősen erős börzezavar, a mely

ma Európa egy részében uralkodik, talán nem épen a zsidóktól vette eredetét, hanem olyanoktól, a kik a zsidóellenes törekvéseket aláírják. (Derűlség.) (Csak az a kis különbség van a kettő között, hogy a zsidók által előidézett krachoknál a pénz a zsidók zsebjébe vándorol, holott Bontoux és társai, a mi vagyonuk volt is, azt is elveszítették, s ez ismét a z s i d ó k zsebjébe vándorolt. – Szerk.)

A harmadik, a mit megjegyezni kívánok a következő: A t. képviselő úr azt mondja, hogy nem jogegyenlőségről van itt szó, itt privilégium van, mert a zsidók ellenében hiába van az egyenlő jog, azt keresztény ember nem érvényesítheti. Ez, t. ház, mindenesetre oly állítás, a melynek bizonyítása nehéz volna.

I s t ó c z y Gy ő z ő : Szolgálók b i z o n y í t é k o k k a l .

T i s z a K á l m á n ministerelnök: Egyes esetekkel szolgálhat zsidóval szemben, és kereszténnyel szemben is. De hála istennek(?) nehéz a bizonyítás, vagy lehetetlen. Mert ugyan kértem, hát mik volnánk mi, ezen hazának 13 millió lakosa, hogyha mi egyenlő törvények mellett nem tudnánk egyenjogosságunkat érvényesíteni 600,000 lélekkel szemben? (Nem így kell felállítani a tételt, hanem úgy, hogy: minden egyes esetben egy kereszténnyel szemben 600,000 zsidó áll. – Szerk.) Ez reánk sütné a meggyaláztatás bélyegét, ha be lehetne bizonyítani. (Pedig bizonyítani se kell: olyan kétségtelen és köztudomású dolog ez a magunk élheterlensége. – Szerk.)

É n t. ház megígértem, hogy csak egy pár megjegyzést teszek; ígéretemet meg is tartom. Nem tehetek róla, hogy én is azon gyanúba jövök, hogy a zsidó üzelmek védelmére, azon – nem tudom kiknek – seregébe szegődtem, amint a képviselő úr szíves volt azokat nevezni, a kik az ő nézeteit nem pártolják. Nem törődöm vele, ha azzal fog vádolni, úgy mint vádolta e háznak minden pártját, hogy, mert parlamentarismusunk van, a szavazatok kedvéért teszünk olyat, a mi hazánknak veszedelmet okoz. (Pedig hátha mégis így áll a dolog? – és pedig nemcsak az országgyűlésen, hanem künn a megyékben is. – Szerk.) Sajnálom, ha ez a meggyőződése, nem tehetek róla, s nem gondolhatok vele. Hanem miután az én meggyőződésem az, hogy Magyarország egy nagy, helyes, és jövőjére nézve fontos diadalt aratott, midőn hosszú évtizedek küzdelme után ki tudta törülni törvénykönyveiből azon igazságtalanságot, mely rejlett abban, hogy lakosainak egy része, vallása miatt, (Az elvet általában mi is osztjuk, csak egyedül a z s i d ó k r a nézve teszünk kivételt. Különbén pedig a zsidókérdés nem valláskérdés. – Szerk.) a politikai jogokból ki volt zárva, – azt tartom, hogy hazafiúi kötelességet teljesítek, midőn tiltakozom az ellen, hogy ezen, annyi küzdelem után (Nem volt bizony semmi küzdelem a zsidóemancipáció behozatala körül: az a négysoros törvény csak amúgy kutyafuttában lett behozva. – Szerk.) helyesen megtett lépés visszacsinálása iránt bármely oldalról is még csak látszat is mutatkozzék. (Helyeslés.)

Épen azért, mert én azt tartom, hogy ennek még csak látszata sem szabad hogy a képviselőházat nyomja, fogadom el a magam részére a kérvényi bizottság javaslatát, mely nem tartja szükségesnek e Kerülésben a tanulmányozást, hanem azt egyszerűen elutasítja. (Helyeslés és tetszés. Felkiáltások: Szavazzunk!)

A l m á s s y S á n d o r : T. ház! (Felkiáltások: Eláll! Szavazzunk!) Akkor csakugyan igazsága volna Istóczy képviselő urnák, hogy fájdalom inditana, ha elhallgatnám azt, a mit mondandó vagyok. Felszólalásomnak három indoka van. Ha a kérvény nem olvastatott volna fel, én nem szól-
tam volna fel, mert nem volt szándékomban. (Dehogy nem volt; hisz már az előtte való nap kijelentette Istóczy előtt, hogy a kérvény ellen beszédet fog mondani. – Szerk.) Ha Istóczy képviselő úr maga szólalt volna fel a kérvény felolvasása nélkül, az ő előadását felelet nélkül hagyni tudtam volna, sőt érdemesnek sem tartottam volna rá. (Ugyan úgy-e? – Szerk.) Mert azon izgatások, melyeket évek hosszú során át folytat, a ház előtt nevetségessé váltak, (Ugyan ne mondja az úr!... Különböznél pedig arról mi nem tehetünk, ha a zsidó már magában véve egy ne-
vetséges állapot. Hisz csak e mellett olyan veszélyes is ne volna. A zsidókról tartott parlamenti előadások nem csak nálunk, de Németországban és Angliában is sok képviselőt „derült” hangulatba hoznak; de higgye meg a képviselő úr, hogy, tán kivéve őt magát, a többi képviselő nem a szónokot, hanem a zsidót neveti. Hogy ez így áll, erre nézve elégséges utalunk Abonyi és Rohonczy képviselők alábbi felszólalásaira, sőt magának a ház elnökének fentebb olvasható közbenszólására is, a mely rövid felszólalások aránylag még jóval több „derültség”-et keltenek. – Szerk.) veszélyeseknek egyáltalán nem tartom. De itt egy kérvénnyel állunk szemben, melyet egy esperesség összes lelkészei írtak alá, és mit mondanak ezen kérvényben? Méltóztassanak meghallgatni, majd meg fogom mondani.

Másik ok, hogy felszólaltam az, hogy oly gyanúba ne essék ezen parlament, mint Muszkaországban Ausztriának és Magyarországnak legjobb barátja. Azonban Hercegovinában ott vannak a rubelek és szítják a lázadást, sőt forradalmat is, úgy itt is a parlamentben elvetik az indítványt, sőt a kormányelnök felszólal (Nagy zaj.) és pártolja a bizottság-véleményét, de megengedjük, hogy Istóczy szóljon felelet nélkül, s hogy felolvastassák a kérvény, mely kinyomatván s kimenvén az országba, a tüzet az izgatottságot szítják s érleli azon radikális gyógyszer, melyet Istóczy képviselő úr Muszkaországból felhozott. (Tehát mégsem oly „nevetséges” a dolog, mint ön csak imént állította. – Szerk.) Ezt én nem akarom érlelni s ezért készetve érzem magamat a felszólalásra, ha mindjárt Istóczy képviselő úr azzal fog is gyanúsítani, hogy talán várt jutalom reményében szólok fel. Ily gyanúsítástól nem tartok, mert multam tanúskodik arról, hogy semmiféle gyanúsítások- hozzám nem férnek.

De hát azon kérvény, s Istóczy képviselő úr is azt mondja, hogy a keresztyének helyzete oly nyomasztó már, mint a tatár török pusztítás alatt volt, és ez származik a zsidó üzemiékből. (Mozgás.) Én Istóczy képviselő társam jó indulatát nem vonom kétségbe, hogy ő sajnálja a hazát, de kutató szellemét és tehetségét vonom kétségbe, mely szerint ezen zsidóüzelmek okozzák a hazának nyomasztó rossz helyzetét, mert ezt azon politika, azon elvek okozzák, melyek mellett évek hosszú során át ő is állott, s a melyeket ő is megszavazott, s okozták azon vám-szerződések, melyeket ő mindenkor megszavazott (Először: Istóczy n e m szavazott meg mindent; s a 67-ki vám-szerződést már csak azért se szavazhatta meg, mert akkor még képviselő sem volt; másodszer pedig egy ember csak egy ember, s így azok Istóczy nélkül is megszavazva lettek volna; holott az egy Istóczy nélkül bizony szabadon nyúzhat-

nák a zsidók a népet; Almácssy képviselő úr bizony, a mint látszik, nem pótolná az ő helyét. – Szerk.) tették e nemzetet bénává, nyomorulttá és szegénynyé. (Igaz! úgy van! a szélsőbaloldalon.)

A képviselő úr tömérdek vádat hozott fel, s felemlítette azt, hogy csak az úgynevezett (!) zsidóság uzsoráskodása tette koldussá e hazát. Ez nem áll, mert nemcsak a zsidóság uzsoráskodik, hanem csaknem minden keresztény, a kinek pénze van. (Heves felkiáltások minden oldalról: Nem áll! Nagy zaj.) Igenis azt mondom, a mit mondtam, hogy a kinek pénze van, majdnem mind uzsoráskodik, kivétel nélkül úgy a zsidók mind a keresztények közt. (Zajos felkiáltások: Eláll!) Éppen azok védik az uzsorásokat, a kik kiáltják hogy eláll. (Eláll!) Mert hogyan áll a dolog? (Eláll!) Azt mondom igen is, hogy a keresztény éppen úgy uzsoráskodik. (Nem áll! Eláll!) Tessék megnézni megyénkben, több keresztény uzsorás nyúzza a népet, mint a zsidó! Gyöngyösön, Egerben mind ismeretese, (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem áll! Eláll!) mind ismeretese azon keresztény emberek nevei, a kik uzsorára dolgoznak. (Eláll! Mindinkább növekedő zaj.) Én nem tudom, a kiből igazságérzet van, hogy kiálthatja ezt, hogy eláll. (Nagy zaj. Felkiáltások: Eláll!) Nemcsak annyira vagyunk, hanem a nép életében is elharapódzott az uzsora: a parasztgazda, ha a zsellérnek egy szekér szénát beszállít, annyit kér tőle díj fejében, hogy az a 200 %-ot is meghaladja; lia megszorul egy véka búzában, azt kétszer kell neki visszafizetni. Tehát ha hiba van az egyik felekezetűeknél, van hiba másoknál is, mint a ministerelnök úr is mondta.

Ha Istóczy t. képviselő úr tanulmányozta a zsidóság árnyoldalait, szerettem volna, ha annak jó oldalait is tanulmányozta volna, (Ezt a munkát Almácssy képviselő úrnak engedjük át. – Szerk.) hogy ajánlhatná saját hitsorsosainak, hogy azt kövessék, pl. a mint említette, hogy a zsidóságban meg van az összetartás; tanulmányozhatta volna, hogy meg van bennük a kitartás, nélkülöz s, munkásság, szorgalom és saját (Hisz éppen az a főbaj, hogy csak s a j á t – Szerk.) felebarát iránti szeretet. (Nagy zaj. Felkiáltások: Eláll!) Ha egy magyar nemes ember elpusztul, elhagyják barátai, ismerősei, sőt hasznot akarnak belőle húzni; (Ebben tökéletesen igaza van a képviselő úrnak; mi még csak azt tesszük hozzá, hogy sok keresztény ember keresztény felebarátja bőréen megosztozik a zsidóval. – Szerk.) ha egy zsidó megbukik, hitsorsosai segítik: ez a különbség köztünk. Ha egy faluban három zsidócsalád van, mindjárt nevelőt fogadtak gyermekeikhez saját pénzükön. Arra hasson a t. képviselő úr, hogy a keresztény hitfelekezetűek is. tanítassák gyermekeiket, (Csak a zsidó el ne venné pénzüket, majd tenné ezt mindenki. – Szerk.) hogy okosak legyenek, akkor ők járnak túl a zsidó eszén, mert a nyereség és hatalomvágy minden emberben meg van hitfelekezet nélkül; az okos és érmes mindig túlszárnyalja a gyengét. Arra ösztönözze tehát a képviselő úr a magyar népet egy tanuljon és szorgalmas legyen, és mondjon le azon közös ügyes politikáról. (Erre Istóczy ismét csak egy ember nemzet – A Szerk.) melyet eddig követett, akkor boldogulni fog a magyar nemzet. A kérvényi bizottság javaslatát elfogadom. (Mozgás.)

Abonyi E.mil: T- ház! (Halljuk!) Mint a javaslat egyik aláírója, álláspontja tisztázása végett, csupán rövid nyilatkozattételre vagyok bátor szót kérni. Az Istóczy képviselőtársam által előterjesztett határo-

zati javaslatot aláírtam; aláírtam pedig azért, mert kellő figyelmet a határozati javaslat tartalmának megösmerésére nem fordítván, (Derűlt-ség.) felületes áttekintés után azon hitben járultam támogatólag aláírás-sommal a szóban forgó javaslatához, hogy azzal csupán a keresztények és izraeliták között kötetendő polgári házasságról szóló törvényjavaslat visszavételét czélozza elérni. (Nagy derűlt-ség és zaj.) Csak az ülés folyamán jött tudomásomra, a kérvények sorjegyzékének áttekintése után, hogy a vasvári kerületi papság, s azt támogatólag Istóczy képviselőtársain, tovább mentek, és többet czéloznak elérni, mint a mennyiben én őket támogatni magamat hajlandónak érezném.

T. ház! Igen szép mindaz, miket Istóczy barátom az antisemitismus hatása alatt előttem elmondott, ám én őt az antisemitismus tekintetében követni nem fogom. (Auch gut! – Szerk.) Én egyszerűen elítélem a fajharcot, melyet a nagy német minta után (?) ő ültetett át hazánkba. Nem akarok hosszas fejtegetésekbe bocsátkozni t. ház; ugyanazért nem habozom kijelenteni ezúttal sem azt, hogy a keresztények és izraeliták között kötetendő polgári házasságról szóló törvényjavaslatot mint olyat, mely nem teljes és nem felel meg a kor követelményeinek, elfogadni még tárgyalás alapjául sem fogom. Ámde az 1867: XVII. t. ez, mint jót és igazságot s mint ezen parlament egyik legkorrektebb (?) alkotását sohasem meg-támadni, sem módosítani, még kevésbé pedig annak joghatályát megszüntetni igyekezni nem fogok.

Ezeket kívántam t. ház álláspontom tisztázása czéljából elmondani, ismételve kijelentvén, hogy bár az előterjesztett határozati javaslatot aláírtam s annak czélzatát részben (Tehát még is?! – Szerk.) osztom is, annak tartalmára nézve mégis egészben a javaslattevővel solidaritást nem vállalok.

R o h o n c z y G e d e o n: T. ház! (Halljuk! Halljuk! Zaj.) Kötelességemnek tartom, mint Istóczy képviselő úr határozati javaslatának egyik aláírója, álláspontom tisztázása czéljából felszólalni, ámbár talán nem tettem volna Istóczy képviselő úr beszéde után, – mert sok igazat mondott el; azonban ő a zsidóságnak csupán árnyoldalait tüntette ki, s nem egyszermind jó tulajdonságait, és ez, a mit eljárásban nem helyeslek.

En általánosságban elismerem, hogy hazánk siralmas állapotának a zsidóság igen nagy részben egyik fő oka; de azért nem tagadom, hogy vannak köztük tisztességes honpolgárok is. (Nagy derűlt-ség és zaj. Halljuk!) Más részről Almássy képviselő úr azonban sokkal jobban pártfogásába vette a zsidóságot, mint a hogy Istóczy képviselő úr elítélte, nem tudom, pártszempontból ítélte-e, (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem pártszempontból!), de Ítéletéhez hozzá nem járulhatok.

Az ok, melynél fogva én Istóczy képviselő úr határozati javaslatát aláírtam, abban áll, hogy ő nekem privátim azon czélzatát fejezte volt ki, miszerint ő a lengyel zsidóknak Magyarországra való bevándorlását (Nohát, a többi között ezt is. – Szerk.) akarja meggátolni. (Nagy derűlt-ség.) Ezt részemről veszedelmesnek tartom az országra nézve, s Istóczy képviselő úr indoklását, e részben elfogadom.

Ennyit tartottam szükségesnek a magam részéről kinyilatkoztatni. (Felkiáltások: Szavazzunk! Helyre!)

Elnök: T. képviselőház! Szólásra többé senki sincs feljegyezve. Szavazás előtt, ha szólni kívannak, szó illeti még a bizottság előadóját és az ellenindítvány beadóját. Az előadó úr nem kivan szólni.

Istóczy Győző: T. ház! (Felkiáltások: Eláll! Másrészről: Halljuk! Halljuk!) Az idő előrehaladottsága miatt igen rövid leszek, s azért nem szándékozom reflectálni mindazokra, a miket az előttem szólók felhoztak; csupán Rohonczy Gedeon és Almássy Sándor képviselő urak szavaira fogok egy pár megjegyzést tenni. Rohonczy képviselőtársamnak csak azt mondom, hogy: nulla regula sine exceptione, és hogy: a kivétel csak az általános szabályt erősíti meg.

Almássy Sándor képviselő úr beszélt arról, hogy miket kellene nekünk nem-zsidóknak tennünk, hogy a zsidósággal konkurrálhassunk. Erre t. képviselő úr én azt mondó vagyok, hogy mi a zsidósággal a mi atomizált és meghasonlott társadalmunk mellett, versenyezni képesek nem vagyunk, mert mi egy kompakt testet képező és teljes egyértelemben működő kasztával állunk szemben. Azért a mi társadalmunknak azt prédikálni, hogy iparkodjék versenyezni a zsidósággal, sőt azon túl is tenni, annyit tenni, mint ha a vakot arra akarnánk kapacitálni, hogy csak meresse jól a szemeit, majd látni fog.

A mi pedig a t. képviselő úr által nekünk javasolt összetartást illeti, erre nézve a t. képviselő úr eljárása a legfényesebb illusztráció, a ki ellenem támad akkor, a mikor én a keresztény-magyar nép érdekeit a zsidósággal szemben védelmezem.

Egyébiránt, ha a körülöttünk levő államokban, – s itt nem értem sem az oroszországi zsidóüldözéseket, sem a németországi antisemitikus mozgalmat, hanem értem az ottani kormánykörökben levő mozgalmakat, – mondom, ha Németországban és Oroszországban a kormánykörök a zsidókérdést tüzetesen tanulmányozzák, sőt a kis Románia ezen a tanulmányozási stádiumon is már rég túlesett, amennyiben, dacára az európai areopág határozatának, az általános zsidóemancipációt még ma sem vitte keresztül: nem látom be, hogy a magyar kormánykörök miért ne foglalkozhatnának ezen, nemzetünk életébe oly mélyen belevágó kérdéssel? Nekünk a kor áramlatával szinte úsznunk kell, mert különben ez az áramlat elsöpör bennünket.

A mi pedig határozati javaslatomat illeti, az oly enyhe fogalmazási!, oly mérsékelt irányú s oly szerény óhajtaást foglal magában, hogy azt még a legmérsékeltőbb irányúak is bátran elfogadhatják.

A tanulmányozás maga még nem praejudikál a végleges határozatnak; ez, a tanulmányozás eredményéhez képest, a kérvénnyel szemben lehet igenlő vagy tagadó. A t. ház pedig ezen kérvénynek a vallás- és közoktatásügyi s az igazságügyi miniszter urakhoz való utalása által még egyáltalán nem foglalt állást a zsidókérdésbeni teendőkre nézve. Ugyanazért ismételve kérem a t. házat, méltóztassék határozati javaslatomat elfogadni. (Felkiáltások: Szavazzunk!)

Elnök: T. ház! A tanácskozást befejezettnek nyilvánítom. Következik a szavazás. Az első kérdés lesz, elfogadja-e a ház a kérvényi bizottság által e tárgyra nézve beadott határozati javaslatot, igen vagy nem? Ha az elfogadatik, akkor az Istóczy Győző képviselő úr ellenindítványa elesett, ha pedig a kérvényi bizottság javaslata el nem fogadatik, akkor azután felteszem azon második kérdést, hogy elfogadja-e a t. ház Istóczy Győző képviselő úr indítványát, igen, vagy nem? Ha a t. ház a kérdésnek ekkénti feltevését elfogadja, következik a szavazás. – (Helyeslés.)

T o m c s á n y i L á s z l ó : T. ház! A kérdés feltevéséhez akarok szólani. (Halljuk!) Én nem tudom, hogy mi lesz a kérvény sorsa, de azt hiszem, hogy a kérvényi bizottságnak szövegét nem lehet feltenni a szavazás alá. A határozati javaslatnak két része van, s amint az egyik képviselő urnák felszólalásából is kitűnt, ugyanaz az egyik részét a határozati javaslatnak helyesli, a határozati javaslat másik részéhez azonban hozzá nem járulhat. S ilyenek többen is lesznek, ennélfogva én azt hiszem, hogy a kérdés úgy volna felteendő, hogy elfogadjá-e a t. ház a határozati javaslat első pontját, és azután következnek szavazás alá annak másik pontja.

Elnök: A t. ház bölcsességétől függ a kérdést külön is választani, de megvallom, szemben azon körülménnyel, hogy a tulajdonképi ellenindítvány csupán a második részre vonatkozik, mert az elsőre nézve nincs ellenindítvány beadva, azt hiszem egy szavazással el lehetne dönteni a kérdést. (Helyeslés.) A kérdés tehát úgy fog feltétetni, a mint javaslatba hozni bátor voltam.

R a k o v s z k y István jegyző (Olvassa a kérvényi bizottság és Istóczy Győző határozati javaslatát.)

Elnök: Kérem a t. házat, méltóztatik-e a kérvényi bizottság határozatát elfogadni, igen vagy nem? (Felkiáltások: Igen! Nem!) Kérem azokat, a kik elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A ház a kérvényi bizottság javaslatát elfogadta, és így Istóczy Győző úr határozati javaslata elesett.

R a k o v s z k y István jegyző (Olvassa a 18. és 19. számú kérvényekre nézve a kérvényi bizottság véleményeit, melyek észrevétel nélkül elfogadtatnak. (Nagy zaj«))

Elnök: Ily zajban lehetetlen tárgyalni. (Felkiáltások: Halasszuk jövő szombatra! Végezzük el ma!)

V i z s o l y i Gusztáv: Alig van hátra még 3–4 kérvény, kérem a t. házat, méltóztassék azokat ma elvégezni. (Felkiáltások: Nem lehet! Végezzük el! Nagy zaj.)

Elnök: A ház már nem is határozatképes, (Helyeslés.) a kérvényi bizottság sorjegyzékének 20-25 számai alatt foglalt kérvények tárgyalása tehát jövő szombatra halasztatik. (Helyeslés.)

Most még interpellációkra adandó válasz is következnek, de azt hiszem ez is elhalasztatik. (Helyeslés.) . . .

Az ülést bezárom.

Az ülés végződik 2 óra 20 perczkor.

A zsidó harcztérről.

– Havi szemle. –

(A zsidókérdés a magyar képviselőházban. – Visszhang a külföldről. – A zsidókérdés a porosz képviselőházban. Stöcker, Strosser és Cremer beszédei. – Stöcker és Henrici agitáczióanalízis működése. – A bécsi antisemita reformegylet megalakulása és programja. Schönerer, Schöffel, Fürnkranz és Dobler, reichsrathi képviselők mint antisemita egyleti tagok. – Az óralánczon fityegő ezüst lengyel zsidócskák mint bécsi antisemita jelvény. – Zsidó fenyegetődzések Gladstone ellen, a mikből megítélhető az is, hogy mi várna a magyar miniszterelnökre, ha nem a zsidók szájaize szerint beszélne. –

Báró de Worms, angol zsidó parlamenti tagnak kudarcot vallott intercessionális indítványa a muszkaországi zsidók érdekében. – Az angol consularis jelentések az oroszországi zsidóügyekről. – a «Christian and Jew» londoni antisemitikus lap. – Oroszországból. Proclamálása azon elvnek, hogy a zsidókérdés minden államnak saját belügye. Az orosz kormány álláspontja a zsidókérdésben. Terv az orosz zsidóknak Turkesztánba való kitelepítésére nézve. – A finnlandi zsidóellenes petíció. – A zsidókat a korcsmáltatási jognak a falukon való gyakorlásától eltöltő romániai törvénynek a kis városokra is kiterjesztése. Jonescu képviselő interpellációja 8 Bratiano miniszterelnök válasza. A romániai zsidók készülődései a Palaestinába való kivándorlásra, s ennek a román kormány által való elősegítése. – Csak nálunk Magyarországon nem történik semmi!)

Füzetünk más helyén részletesen ismertetjük a vasvári alesperesi kerület lelkészeinek, a keresztények és zsidók közti polgári hárrasságról szóló törvényjavaslat visszavetése és a zsidóemanczipációt behozott 1867. évi 17. t. ez. eltörlése iránt, a képviselőházhoz benyújtott kérvényének a február 18-ki képviselőházi ülésben történt tárgyalása lefolyását.

Nem lehet hivatásunk e tárgyalás körülményeit, annak mozzanatait bírálatunk tárgyává tenni; de ez fölösleges is lenne; hisz a kritikát úgysis megcsinálhatta eddig már magának mindenki, a ki a lapokból az elmondott beszédeket már ismeri. A magyar lapok, ha ügyünk iránt kedvező értelemben nyilatkozni nem akarnak vagy nem mernek is, legalább annyi figyelemmel voltak közönségük iránt, hogy e füzetek szerkesztőjének képviselőházi beszédét általában bő kivonatban hozták; sőt az „Egyetértés”, „Ellenőr”, „Függetlenség”, „Pesti Napló” s ha jól emlékszünk a „Magyar Állam” is, egész terjedelmében közölte azt. Német-zsidó lapjaink is, félretéve a politikát, s inkább a „Gschäft” -et tartva szemük előtt, hosszabb, persze meglehetősen elferdített, kivonatokat hoztak róla, csak egyes-egyedül a „Pester Lloyd” medvéi morogtak, s Istóczyt azzal akarták „megbüntetni,” hogy beszédét az utolsó betűig elhallgatták. Édes „Lloyd”, ezzel a legújabb taktikájával ön csak saját, járszalagon vezetett előfizetőit bünteti, a kiknek az ön „figyelmetlensége” miatt más lapot is kell venniök, hogy olvashassák azt, a mi érdekli őket: mi ma már az ön „diseret” magaviseletével épenséggel nem törődünk; mert e füzetek szerkesztőjének beszéde hosszú kivonatban megsürgönyözve lett Bécsbe és Berlinbe s máshova is, s az ottani zsidó úgy mint nem-zsidó nagy lapok pontosan közölték a hosszú telegrammokat. De Berlinben az „Ostend-Zeitung” szó szerint is hozta Istóczy beszédét. így tehát, ha ön édes „Lloyd” azt képzelte magában, hogy az ön süketsége folytán az egész külföld se fog hallani semmit Istóczy beszédéről, úgy ezúttal alaposan csalódott. Kívánjuk, hogy az ön egyéb számításai is mind hasonló sorsban részesüljenek.

Tehát a „Pester Lloyd” nélkül is megtette a beszéd a magáét a külföldön is. Tanúskodnak erről a kezünkbe került német antisemita

lapok is, a melyek közül térhiányból csak kettőnek közölhetjük a beszéd fölötti nyilatkozatát. Tartozunk ezzel nem annyira magunk iránt, mert Isten látja lelkünket, hogy bennünket nem a hiúság vezérel eljárásunkban; hanem tartozunk ezzel az általunk képviselt ügy iránt, annál is inkább, mert a hazai sajtó részéről bizony nem igen hallunk ügyünkre nézve kedvező nyilatkozatot.

Tehát a „Berliner Ostend-Zeitung” így ír:

„Habár a magyar hazafi fáradozásának ismét nem lett meg az az eredménye, a melyet minden gondolkodó ember kellett hogy kívánjon neki, már Istóczy Győző fellépése maga egy nagy eredmény, mert szavai nem fognak meghallatlanul elhangzani, hanem közreműködni fognak arra, hogy a magyar népet álmából felkeltsék, s Németországban is sok tompaeszü zsidóbarátot gondolkodóba ejtsenek. Annak a felismerése, hogy a zsidók Európa szerencsétlensége, mind szélesebb körökben utat tör magának, míg végre, végre a megváltás órája ütni, s a zsidóság uralmának vége vettetni fog.”

Még csak kevés évekkel ezelőtt zsidókérdésről szó sem volt, s tulajdonképen csak egy országban volt egy ember, értjük itt a magyar Istóczy Győzöt, a ki az országgyűlésen a mai zsidóság közveszélyességére utalt: m a Németországban, Ausztriában, Romániában, Oroszországban, s legújában Amerikában és Franciaországban is látjuk kisebb-nagyobb mérvben ama mozgalmat, a mely a zsidóknak Európából való küllebbzetésével fog végződni.”

A Felső-Ausztriában, Linzben legújában megindult „Oberösterreichische Bürger- und Bauernzeitung” című antisemitikus lap pedig ekként nyilatkozik:

„Miatán a zsidókérdés mind szélesebb köröket ragad meg s mind hatalmasabbá válik, önmagától értetődik, hogy ez a népképviselletekben is fölmerül. A magyar képviselőházban a keresztény-emancipáció fáradhatlan előharczósa, Istóczy, a február 18-ki képviselőházi ülésben annak újra fényesen védelmére kelt. Természetesen még nem tudott indítványa keresztülmenni, mert a zsidó befolyás a képviselőházban és a kormány körül még nagyon hatalmas; de azzal, a mivel javaslatát indokolta, a magyarok millióinak szívéből beszélt, és szavai messze, Magyarország határain túl is élénk visszhangot keltének, mert hisz ugyanazon nyomást, a melyet a magyarok szenvednek, érzi minden mai nép többé kevésbé.

Habár Istóczy javaslata nem ment is keresztül, mindazonáltal megelégedéssel tekinthet vissza népbaráti tevékenységére, mert ő mint egy messzelátó politikus áll előttünk. Már 1875-ben, a midőn Német- és Oroszországban nem ismertek zsidóellenes mozgalmat, Istóczy az egyetlen volt, a ki ama veszélyekre figyelmeztetett, a melyek a zsidóuralom részéről a népeket és a művelődést fenyegetik. Akkor őt csak ábrándozónak nevezték, a zsidók pedig szánakozva tekintettek le reája; ma, mikor a veszély már nagy, s mindenki által látható és felfogható, s így a zsidóknak uralmukért remegniök kell, ma őt zsidófalónak hívják. Reá és ügyére nézve győzelem volt az, hogy nem tudták őt megczáfolni, mert az általa felhozott okokat igazaknak kellett elismerni, s ezen okok ma mint megdönthetlenné állanak.”

Ugyanez a lap egy vezércikkében értekezik arról, a mit a bécsi zsidólapok így fejeznek ki: „Magyarország megfélemezése és fegyelmezése.”

Nemzetünk fényes történelmi múltjára való visszapillantás után, a melyben a cikk írója úgy alapos történelmi ismereteiről mint a magyar nemzet iránti meleg rokonszenvéről sőt lelkesültségéről tesz tanúságot, – a cikk ekként végződik:

Még ezelőtt 25 esztendővel senki sem merete volna a magyaroknak azt mondani, hogy ők a zsidók vezérlete alá oly könnyen alárendelni fogják magukat. Hogy azon jó politikusok, a kiknek a magyarok tartattak, oly rövidlátók lesznek, hogy nem veszik észre, miként veszik őket mint jobban körül hálókka a zsidók; hogy az, amit a zsidók Magyarország megfélemezésének és fegyelmezésének neveznek, csak szétbomlás és erőtlenség: hogy a magyarok mindezt ne lássák, nem tudjuk elhinni. Mi úgy véljük, hogy a zsidók az ő Magyarország megfélemezésükkel nagy csalódásnak adják át magukat, mert ez nem megfélekezés, hanem világos megtévesztés és korrumpálás. Ha tehát a magyarok ebből egyszer felébrednek, a zsidók ott szintúgy fognak járni mint ma Oroszországban és Lengyelországban.”

Habár, s épen azért, mivel mi nem óhajtjuk, hogy a dolgok nálunk odáig menjenek mint Orosz- és Lengyelországban: mi azt kívánjuk, hogy a nemzet képviselői tegyék meg kötelességüket a zsidókérdésben is. S hogy ez rövid idő múlva meg is történik, arra nézve biztosíték nekünk azon valódi hazafiak magatartása, a kik ei füzetek szerkesztőjének mint képviselőnek a február 18-ki ülésben beterjesztett határozati javaslatát magukévá tették, s ezzel a nemzet hálájára tették magukat érdemesekké. Ez volt az első eset, hogy képviselőink közül többen, megunva azt a szánalmas szerepet, melyet a képviselőház a zsidókérdésben eddig folyton játszott, – nem csináltak titkot érzelmeikből és meggyőződésükből; hanem a határozati javaslatához való hozzájárulásukkal nyíltan kifejezték azt, a mi szívüket, de az egész nemzet szívét is nyomja. Ez a körülmény, ismételjük, biztosíték arra nézve is, hogy a legközelebbi alkalommal már nem 10-20, de legalább is 100 képviselő fog az igaz ügy mellett a sorompóba lépni. Úgy legyen!

*

A zsidókérdésnek a magyar képviselőházban február 18-kán történt felvetése hamarosan visszhangot keltett a porosz országgyűlésen is, a hol, reákövetkező szombaton, vagyis február 25-kén Stöcker pendítette meg a kérdést, minek folytán ott is hosszabb, érdekes vita fejlődött ki, a melyben antisemita részről Stöckeren kívül Strosser és Cremer képviselők is erélyesen felszólaltak.

A vita lefolyása kivonatban a következő volt:

Stöcker: Már több nappal ezelőtt megkísértettem békejebbet nyújtani, (Ez ugyan czéltalan dolog volt. – Szerk.) de azt visszautasították. Richter úr arra utalt, hogy Berlinben a sociáldemokratikus mozgalomnak nagyon élesen ellenébe állanak, a keresztény-társadalmi és zsidóellenes mozgalomnak pedig nem. A kormánynak ezt jó okai voltak tennie, mert a mozgalom arra törekszik, hogy a sociáldemokratiát belülről győzze le. Nekem azt a szemrehányást tették, hogy én beszédeimmel hecczelek; Richter úr persze hecczel minden ellen, – kivéve a zsidókat, – a mi népéletünk alapjaihoz tartozik. Ha Richter urnák a Junkerek és papok elleni heccbeszédei nem gyűjtanak, ennek oka abban rejlik, hogy azon tereken, a hol ő a német nép ellenségeit keresi, nem létezik gyúanyag. Azonban nem Richter úr kényszerítette reánk azt a harczot. A „Berliner Tageblatt”-nak egy 1877-ki czikke az akkor egybegyűlt kerületi zsinatról mint „rablócsócselék”-ről, „nyüvek”-ről beszélt s jelszóul kiadta, hogy: „Érasez l'infame.” – Önök azt mondják: a zsidóhecc ténynyé vált. Itt Berlinben nem! Itt mi a mozgalom józan vezetése által minden kihágást megakadályoztunk. A mi tettlegeség előfordult, inkább a zsidóság részéről lett kezdve mint a mi részünkről. Nekünk a mozgalom nem volt könnyű játék, hanem egy komoly küzdelem, a melyben népünk legbecsesebb és legnagyobb javairól volt szó. Nem hiszem, hogy az a pillanat beállhat, a melyben ez a küzdelem megszűnik, hacsak a modern zsidóság azon része, a mely ellen küzdünk, pozícióit fel nem adja, s követeléseitől el nem áll. Midőn két évvel ezelőtt ezen mozgalmat megkezdtük, sokan kijelentették: így nem mehet a dolog tovább! Vagy ők vagy mi! És ha nem akartuk azt, hogy a birodalmi főváros, a mely 1870. óta egy nagy, előkelő és büszke állást foglalt el a világon, elzsidósodjék, úgy szükséges volt, ennek a zsidó befolyásnak „megállj”-t kiáltani. Még előítélettől ment zsidók is szerencsét kívántak nekünk eljárásunkhoz. A „Die Zeitung des Judenthums” éles szavakban nyilatkozott a „szemérmetlen, pikáns Davidsohn aera fölött a berlini sajtóban.” De nem lennének szemeink, ha más tereken sem ismernénk fel a zsidóság veszélyes elharapódzását közéletünkben. Felsőbb művelődési viszonyainkba a zsidóság oly módon tolakodott be, hogy nehéz lesz iskolai életünket a keresztény-nemzeti cultura magaslátán megtartani. Berlin városának legutóbbi statisztikai évkönyve szerint, volt Berlin gimnáziumaiban az 1877., 1878. és 1879. években 4764, 5166, 5344 evangélikus, 206,210, 226 katolikus, ellenben 1448,1577, 1666 zsidó tanuló. Az utóbbiak százaléka a felsőbb osztályokban növekszik. Szintoly elrettentő a zsidóság betolakodása az igazságszolgáltatási szakba. Tehát: „Videant consules!” – Mi nem akarunk hecczelni, hanem csak a legnagyobb veszélyeket népéletünktől eltávolítani; a nyilvános életben és a sajtóban a zsidóságot azon helyzetbe visszataszítani, a mely őt megilleti, s népünket ettől a ragálytól megtisztítani. Ha gazdasági reformok a sociális újításokkal keresztül vitetnek, akkor a kicsapongásoknak a gazdasági oldalról is gát vetetik eléje. Már most is mutatkoznak az uzsortörvény áldásdús „hatásai. Ez mutatja, mit érhetünk el törvényes rendszabályok által. Örömmel értesülök arról, hogy a börze kicsapongásait is kordába akarják venni. Óvakodjanak önök, hogy ne lépjen gyűlölet a szeretet helyébe, és fanatizmus a meggondoltság helyébe. Gondoskodjanak önök sajtójuk és közreműködésük által

arról, hogy a harcz békés utón folyjon le, és hogy ne térjenek vissza hasonlók kihágások mint a minöket már láttunk. (Élénk tetszés a jobboldalon.)

Virchow (zsidópajtás): Hogy egy valóságos hecczre került a dolog, annak a kormány az oka. (Derülség.) Én is azt kiáltom oda a kormánynak hogy: „Videant consules!” A birodalmi kancellárról nem tudja az ember, hogyan áll ő a dologhoz. (Derülség.) A zsidó polgártársaknak joguk van arra, hogy a kormány állást foglaljon. Az oroszországi mozgalom csak akkor vette kezdetét, mikor az már nálunk régóta folyamatban volt. Stöcker nem tagadhatja, hogy ő egy vészes mozgalmat idézett elő a gymnáziumi zsidó tanárok ellen.

Puttkamer minister: Annál kevésbbé értem, hogyan juthat Virchow képviselő úr eszébe a kormánynak a zsidókérdésben elfoglalt állására nézve kérdést intézni, mert ilyen nyilatkozat már Hánel interpellációja alkalmából adatott. Határozottan tagadom, hogy a kormány a pomerániai és nyugatporoszországi zavargásokat nyugodtan nézte volna. A sajtónak ez irányú botor kifakadásai nem igen hatottak reám; Virchow képviselő úr támadásait pedig egy oly pillanatban, a midőn már a nyugalom és hidegvérűség visszatértek, határozottan vissza kell utasítanom. A helyi rendőrségek teljesen elégségeseknek bizonyultak, azért a katonaságnak Virchow úr által óhajtott beavatkozására nem volt szükség. Ehhez az eszközhöz csak a legvégső esetben szabad nyúlni. Az egész ügynek lefolyta után álláspontomat tökéletesen helyesnek tartom. (Élénk helyeslés.)

Strosser: Stöckernek történelmi ismerete legalább is egyenértékű azon történelmi ismerettel, melyet az összes haladópart az utolsó tíz év alatt mutatott. Kétséges dolog, ki ment ma messzebb a zsidókérdésben: Stöcker-e vagy Virchow?...Virchow úr téved, ha azt hiszi, hogy a zsidókérdés a minister nyilatkozata folytán megszűnt. A kérdés nem a vallási oldalt illeti; mi a legnagyobb tisztelettel viseltetünk a zsidók vallása iránt, s ehhez nem akarunk hozzányúlni; mi csak azt kívánjuk, hogy a zsidók szintűgy megálljanak a kereszténység szentélyei előtt. Minket csak az az iszonytató megkárosítás hajt, a melyben a kézműveseknek, a mezei gazdáknak és a kis hivatalnokoknak a zsidók uzsorás üzelmek által szenvedniök kell. A haladópartnak ártalmára szolgál, hogy majdnem minden zsidó hozzá tartozik, mert ez által a zsidóság védelmezésére kényszerítetik. A zsidók fölötti panaszok nemcsak minálunk járnak, hanem majdnem mindenütt, Ausztria-Magyarországban, Oroszországban, Lengyelországban sat. Az angol meetingre nézve emlékeztetek arra a közmondásra, hogy: söpörjön mindenki a maga háza előtt. Angliának elég oka van vezekelnie, ha szem előtt tartja Irlandban követett eljárását és az ópium-kereskedést. A zsidókérdés a zsidóknak és keresztényeknek egy és ugyanazon iskolában való összehozása által semmikép se könnyebbíthetik meg. Sőt ellenkezőleg: elváltán, békésen! Én őszintén kívánom, hogy a zsidóknak külön gymnáziumaik legyenek, ezáltal a béke lényegesen előmozdíthatnék. Ha Virchow úr a zsidók számára nálunk több jogot nem követel, mint a mennyi a németeknek Chinában adatik, úgy ezzel én megelégszem. Én sohasem hallottam, hogy ott egy német kereskedőt mandarinnak neveztek volna ki. Még csak az az óhajom, hogy önök hagyjanak fel minden czélzással arra, a mit mi a házon kívül a zsidókérdésben teszünk, s akkor mi sem térünk itten arra vissza.

Richter (zsidópajtás): Én teljesen aláírom Strassmannak azon kifejezését a papokról, hogy ők „mérges viperák, a kiknek lehelle a mocsár miazmáihoz hasonló.” (Pfüi Zaj.) Az antisemiták hecczelnek, torzítanak és sértegetnek. (Derülség.) Stöcker bennünket szeretetre hív fel; neki nincsen kifogása a zsidók ellen, ő csak az iskolát keresztényné akarja fentartani a közigazgatási utón. Hát a közigazgatásra való ezen behatásra szükség van egy ily erőszakos agitációra? Én naponkint kapok fenyegető leveleket antisemitáktól (Derülség.); épen ma kaptam egyet e tartalommal: „Ön és minden zsidó megérték az akasztófára.” (Nagy derülség.) Aláírva van a férczmű ekkép: „A császárnak, Bismarcknak és Stöckernek egy tisztelője.” Általában a mozgalom egy oly rüt jelleget ölt, hogy én az ellen tiltakozást emelek. (Derülség.)

Cremer: Nekem szemrehányást tettek azért, hogy a zsidókérdésbe nem vágtam bele, és Wagner tanár sokáig nem tetszett a választóknak azért, mert e kérdésben nagyon is mérsékelt állást foglalt el. Mi önök előtt nem zárjuk el gyűléseinket, jöjjenek csak önök, majd én bevezetem önöket. Önök azonban mindenkit kizárnak, a ki csak némileg is németnek néz ki, s mindenki, a ki szerencsés, keleti tyпуст viselni, beeresztetik. Midőn én a mozgalomba beléptem, minden elem megvolt arra, s nekünk csak szerveznünk kellett őket. A mozgalom folytatni fog azon módon, a hogy eddig vitetett. Önök azon szemrehányása, hogy mi csak hecczelünk, jogosult lenne, ha mi ma felhagynánk a mozgalommal. Én nem nyújtom kezemet a békére, hanem azt mondom: fel a víg és eleven választási küzdelemre az őszszel! Bichter úr mindenki számára egyenlő védelmet követel a rendőrség részéről. De épen ő tapasztalta önmagán, e védelmet. Ha a rendőrlégénység nem lett volna oly erős a helyszínén, akkor tapasztalhatta volna azt, hogy még egy más csatakészség is létezik, mint a mely a nyelv által gyakoroltatik. (Nagy derülség.) Az önök gyűléseit szétugrasztani akaró csapatokról semmit sem tudok. Ezek túlbuzgó emberek lehetnek, a milyenek minden párton vannak, a kiknek viszkett a tenyerök, s a kik a haladópártiakat elnadrágnálni akarták. Mi ez ellen a legélesebben opponáltunk, s én egynek, a ki nekem azt mondta, hogy ők többen összeállottak, hogy Richter urat összevagdadják, (Tartós nagy derülség.) azt mondtam, hogy én lennék az első, a ki ezt az államügyészségnek feljeleneném. A haladópártiaknak tyranniája ellen, a kik minden opponenst kidobnak az ajtón, néhány portyázó összeállott, s azt mondták, hogy majd meglátjuk, hozzánk mernek-e nyúlni? Erőszakot erőszak ellen, brutalitást brutalitás ellen. Hogy Richter úr érvelése minő selejtes, kitűnik ebből is: ő azt mondja, hogy Felső-Sziléziában sok katolikus snapszot iszik, s mégsem mondja senki, hogy minden katolikus iszákos, tehát minden zsidót se lehet uszorásnak tartani, mert némelyek közülök Felső-Sziléziában uszorát üznek. Richter úr, Felső-Sziléziában isznak ugyan a katolikusok, de másutt tán nem teszik ezt. Ellenben uszorás zsidók nemcsak Felső-Sziléziában vannak, hanem mindenütt. (Tetszés a jobboldalon.)

Több, erre következett személyes kérdésbeni felszólalás után a vita bezárattott.

Néhány heti szünetelés után az antisemita népgyűlések Berlinben újra megindultak. Ezekben a főszerepet ma Stöcker és Henrici viszi, amaz a keresztény-sociális, az utóbbi pedig a társadalmi-birodalmi párt gyűlésein, a mely egyleteknek ők az illető elnökei. Térszűke miatt sajnálatunkra nem hozhatunk az e gyűléseken tartott jeles beszédekről részletes tudósítást, s azért csupán azt jegyezzük meg, hogy Stöcker február közepén tartott beszédének czime ez volt: „A zsidóság a közéletben egy veszély a német birodalomra nézve.” Beszédét 2500 ember hallgatta, s ugyanennyi kiszorulva maradt a gyűlésteremből. Henrici legújabb beszédeinek pedig czime: „A modern rablólovagok”, és „A zsidók része a német földmives osztály tönkrejtetésében.” Ez utóbbi beszédének befejezése így szól:

„Végül egy kérdést a kormányhoz: Meddig fog még az tartani, míg ő ezen ügyet kezébe vegye? Legfőbb ideje ennek! Mi nem fogjuk be a szánkat, és ha kisebb gyűlések nem használnak, akkor a nyáron t ö m e g e s népgyűléseket tartunk, s innét fog felhangzani kiáltásunk: Vegyék le ezen, népünkre évszázadok óta súlyosodó lidércnyomást. míg az nem késő!” (Viharos, hosszantartó tetszés és éljenzés Dr. Henricire.) Sokszoros, viharos éljenzéssel a császárra, Bismarck herczegre és az antisemita mozgalomra és egy hatalmas: pereat a zsidóknak! kiáltással záródik be a mozgalmas gyűlés. A „Deutschland, Deutschland über Alles” dalra kezd a közönség, s ezt le a lépcsőn, az udvarban egészen az utcáig hatalmas chórusból énekl.”

A mi nálunk Magyarországon, a politikai szabadság állítólagos mintaállamában még ma is az utópiák országába tartozik, t. i. egy antisemita egylet létrehozása: az ténynyé vált a még ma is» meg lehetőségen „Polizei-Staat”-ot képező Ausztria fővárosában, Bécsben. Igaz ugyan, hogy se az egylet czimében se az alapszabályokban nincs szó se zsidókról se antisemitizmusról, hanem azért úgy az osztrák kormány mint a nagy közönség, legjobban pedig az egylet tagjai, tudják jól, miről van a szó, s az egylet működésében és tanácskozmányaiban ez a tendencia nyílt kifejezést is nyer.

Tehát a bécsi antisemita „R e f o r m - e g y l e t” a múlt hó folytatásban megalakult, s napról-napra nő a tagok száma, nő az egylet befolyása.

Az alakuló közgyűlésben Dr. P a l l a i (Valjon nem magyar név-e ez?) Róbert alelnök egy, a tagok által élénk tetszéssel fogadott beszédben kifejtette az egylet programját, a mely beszéd a politikai, a társadalmi és közgazdasági téren eszközözendő reformokat fejtegeti, s a melynek a zsidókérdésre vonatkozó része így szól:

„S ha most még, hogy egy, e gyűléshez közelebb fekvő tárgyba beleeresszkegyem, a zsidókérdésről megemlékezem, a kapcsolat önmagától jó. Mert a zsidók mai minden oldalú s egyenesen megdöbbentő felülke-

rekedése, nézetem szerint, csak illusztrációja az általam a leghevesebben megtámadott Manchester-iskolának. A zsidókban, a kik itt mindig mint egy külön nemzet jönnek tekintetbe, (mert a nemzetiség nem csupán csak a nyelvben fekszik, hanem felöleli az egész embert,) dicsérik azt a különösen spekulatív szellemet, azon, majdnem kizárólag az anyagi nyereségre intézett tevékenységet kevés gond mellett a kiválasztandó eszközök fölött s idegen munkaerők lehető kihasználását a saját előnyre.

Ha már most azt látjuk ma, hogy a zsidók ezen teoriák uralma alatt a gazdasági életben egyeduralomra emelkedtek, úgy ezen magasabb álláspontból, a zsidókérdés csak egy symptomája az általános gazdasági betegségnek. A zsidók túlsúlya a közvetlenül termelő benszülött lakosság fölött egyik jele annak, hogy a mai gazdasági viszonyoknak általában reformokra van szükségük. Távolítsuk el mindenekelőtt a jelenlegi legégetőbb bajokat egy észszerű, az állami befolyást a törvényes határok között jótékonyan kiterjesztő közgazdasági politika által, s akkor a zsidókérdés magvát is találta csapásunk.

Természetesen másrészt nem ismerhetjük félre azt sem, hogy a fenforgó bajok épen amaz idegen elem által súlyosítatnak és tétetnek érezhetőbbekké, s ezért nem volna igazolható, a benszülött lakosságot a közte élő zsidók miatt, gazdasági tevékenységében tovább megszorítani, mint ahogy a benszülött népek érdekei és erkölcsi képessége ezt követelik.

A kérdés tehát előreláthatólag a következő lefolyást veendi: Elsőben is általános gazdasági reformok. Ezekkel a zsidóság aránytalan növekvése s annak kihágásai ellenében Önmagától a legerősebb gát vetetik. Egy csattanós bizonyíték arra nézve, hogy maguk a zsidók ezt tisztán látják, az a körülmény, hogy egyetlen mérvadó zsidó sem kelt síkra az oly sürgetőleg szükséges gazdasági reformok mellett, hanem valamennyien ellene szegeznek azoknak magukat.

Ha tehát sikerülni fog, ezen szükséges reformok által a zsidókérdésnek gyökereit elvágni s a természetes egyensúlyt helyreállítani: akkor jó! De ha ez nem sikerül, akkor ez világos bizonyítéka lesz annak, hogy a zsidónép sajátzerű természete más szempontokból ítélendő meg, s akkor a ma már sok oldalról óhajtott kivételi törvények szükségesegek lesznek. Törvénytelen utakat pártunk mindig perhorrescálni fog.....”

A gyűlés (így folytatja az „Österr. Volksfreund”, a melyből ezen közleményt átvesszük,) mely a főnkelt lelkesültséggel előadott beszédet feszült figyelemmel hallgatta, annak végén viharos helyeslésben tört ki. Erre felemelkedett S c h ö n e r e r lovag, reichsrathi képviselő s ekként szólt:

„Az egyhangú helyeslés arra mutat, hogy az egylet az előadott czélokot magáéivá tette. Czélszerűnek látszik, azonban, nem maradni meg csupán ezen forma nélküli helyeslés mellett, hanem hogy egyúttal tiszta helyzetet teremtsünk, határozat által valljuk nyíltan magunkéinak ezen elveket.

A mire mindnyájunknak szüksége van, s a mi itt mindnyájunkat egyesít: az a harc a kiszípolyozás v a m p y r j a ellen, a mely fölött a panasz általános, s a mely szintűgy kopogtat a magyar és lengyel földműves kunyhójának ajtaján, mint a német mezei gazda és mesterember szűkablakú házának ablakán.” (Viharos bravó!)

Szónok erre indítványozza, mikép a gyűlés szavazás útján jelentse ki, hogy a reformegylet a Dr. Pattai Róbert által kifejtett elveket saját

programjának nyilatkoztatja ki. Mire az indítvány egyhangúlag elfogadjatik.

A „Concordia” című (zsidó) újságíró-egylet másnap valamennyi laphoz egy köriratot intézett, a melyben értesíti őket, hogy a reform-egylet a n t i s é m i t a egylet, tehát semmit se kell írni róla.”

Daczára azonban annak, hogy a zsidólapok agyonhallgatni akarják ezen egyletet, annak tagjai száma napról-napra nagyobb mérvben növekszik, a társadalom legelőkelőbb osztályaiból jelentkező új tagok által is, úgyannyira, hogy Schönereren kívül még S c h ö f f e l János, F ü r n k r a n z Henrik és D o b l e r Tivadar reichsrathi képviselők is beléptek a reformegyletbe, s remélhető, hogy még sokan követni fogjuk példájukat. Csak az e l s ő lépés nehéz! S ezt az első lépést már osztrák kollégáink is megtették. Legyenek részünk-ről is a legmelegebben üdvözölve.

*

A drezdai „Deutsche Reform” f. hó 2-ki száma a fentebbiek kapcsán a következőket írja:

„Az antisemitikus mozgalom Ausztriában mindinkább folyamatba jön, s párthívei már oly nagy számmal látszanak lenni, hogy egy közös jelvény szükségére érezhetővé vált. S ilyen jelvényt már találtak is. Az antisemiták ugyanis az óralánczokon nem hordják már a szokásos szerencse-disznócskákat és szerencse-medvéket, hanem ezüsből csinosan készített s egy arany kötelecskével a nyakukon levő kicsi fölakasztott zsidókat hordanak. Az óralánczokon fityegő zsidók azonban nem modern zsidók; nincs rajtuk szalonkabát s nincs rajtuk az a csőrös, sark nélküli czipő (a czipősarkaknak ugyanis nincs helyük a sémita lúdtalpak mellett), a milyeneket viselnek például azon urak, a kik az ottani „nagy” lapok szerkesztőségeit népesítik. Nem ez a szellemi „elite” lóg az antisemita óralánczokon, hanem szegény lengyel zsidók, zsidók ősalapotukban, hosszú kaftánnal, hunczutkával (halánték-fürttel,) és sark nélküli csizmákkal. Tudvalevőleg így néz ki a mi „német” újságszerkesztőségeinknek legtöbb tagja is, de csakis a „szellemi elite”-be való besorozásuk előtt. – Tudvalevőleg, korábbi időkben, s még ma is, sok zsidó és zsidóbarát úr hasonló czélből ezüst vagy arany szerzeteseket hordott s hord az óralánczon.”

Ezen, a bécsi ékszerkereskedők által nagy tömegekben elárúsított ezüst lengyel zsidócskákat a zsidók, egy hír szerint a bécsi Rothschild, „bepanaszolták” az osztrák kormánynál, minek folytán a még meglevő és hozzáférhető volt készletet a bécsi rendőrség az arany- és ezüstműveseknél confiscálta. Ennek a confiscációnak azonban csak az az eredménye lett, hogy az újságokból még azok is megtudták az „ezüst zsidócskák” létezését, a kik addig nem is álmodtak róluk, s most még tömegesebben kelnek mint azelőtt; sőt már Magyarországon is lábra kezd kapni ez a legalább is furcsa „divat”, a mely, ha egyéb nem, úgy mindenesetre szinte egyik jele az i d ő n e k .

Az, hogy a múlt számunkban közölt londoni zsidó-barát meeting rezolúcióival szemben és Simon zsidó parlamenti tagnak kérdésére Gladstone kijelentette, mikép ő az orosz kormánynál a zsidók érdekében való interventiót vagy intercessiót magára nem vállalja, mert ezt helytelennek és céltalannak tartja, annál inkább, mivel ez a muszkaországi zsidóknak csak ártana, – nagy dühbe hozta a zsidókat nemcsak Angliában, hanem általában az egész világon. Jól emlékeztek még arra, mikor Gladstone, még legújabb ministerelnöksége előtt, az orosz-török háború idejében s utána, miként nyilatkozott több ízben az európai zsidóságról. Most tehát elérkezettnek látták az időt arra, hogy Disraeli-Beaconsfieldnek eltakarítója ellen megindítsák a revanche-háborút. Ilyen harcziás cikkeket a legutóbbi hetekben valamenyi zsidólapban eleget olvashattunk. Szemtelenségre és arroganciára nézve azonban tán egyik cikk se tesz ki azon, a mely a bécsi „Presse”-ben a londoni zsidó-barát-meeting közvetlen behatása alatt íratott. E zsidólap ugyanis egy londoni levelet közölt, a mely február 6-ról kelt s „y. K.” aláírással van ellátva; ezzel a „von K”-val a londoni zsidó skribler azt akarván elhitetni a világgal, hogy a cikk valami német aristokrata tollából ered. Tudvalevőleg a „Pester Lloyd”-nak kiválólag zsidóbúzó cikkei is †-jellel szoktak díszelni, ami azt akarja jelenteni, hogy a cikket keresztény ember írja és nem zsidó, mert a zsidók a keresztnek még csak jelétől is úgy irtóznak mintáz ördög a tömjéntől. Ma már az ilyen zsidó kniffek se fognak: ismeri már mindenki a lólábat.

Tehát a „Presse” nyúlbor-nemese, leírva az ügyállást, így folytatja cikkét:

A zsidók úgy a kereskedelemben mint a politikában is értékes barátok, veszélyes ellenségek. Korábban legnagyobb részt liberálisok levén, néhány év óta meglehetősen nagy számmal conservatívek lettek, (Persze Disraelit támogatandók. – Szerk.) mert ők a tulajdonukat képező éleslátással és politikai ösztönükkel azonnal észrevették, hogy a liberálisok (Gladstone, Bright, Chamberlain, Fawcett sat.) programja sokkal messzebb menne, (Persze esetleg a zsidókkal szemben is. – Szerk.) mint a mily messzire szándékuk volt őket követni. Henry de Worms, Northcote legkiválóbb társainak egyike a képviselőházban. Ő egy gazdag és nemes zsidó (Fából vaskariká. – Szerk.) családból származik, s a greenwichi választókerületből van megválasztva, a melyet Gladstone az utolsóelőtti parlamentben képviselt. De Worms kegyelem és könyörületnélküli háborút visel; (Ah! Ah! – Szerk.) minthogy az osztrák báró nagy ékesszólás mellett a szarkazmus és rosszakarat jelentékeny tőkéjével rendelkezik, (Mily naiv ez a zsidó skribler. – Szerk.) gyakran megtörténik, hogy a jeles ellenfelének pánczélán levő hézagokat saját javára kihasználja. (Milyen fura egy ember ez a báró de Manx, pardon! báró de Worms. – Szerk.) Nevezetesen a legutóbbi időben de Worms

egy igen figyelemreméltó ellenfél kezd lenni, mert a gazdag, befolyásos és hatalmas angol zsidóság körüle sereglik, azon szilárd elhatározástói lelkesítve, hogy represszáliákat gyakoroljon azon a ministeren, a ki megtagadta, testvéreiket és hitsorsosait a vele barátságos lábbon levő orosz kormánynál védelembe venni. Ha én kabinetelnök lennék, (Hm, hm! – Szerk.) bármely országban lenne is ez, ugyancsak óvakodnám az angol zsidókat ellenségeimmé tenni, s ha rajtuk valami igazságtalanságot követtem volna el, bizony nem adnék 5 krajczárt ministeri tárczáért, (Ez aztán a zsidó szemtelenség non plus ultrája! – Szerk.), noha az egész királyságban kevesebb számmal vannak mint Berlinben vagy Bécsben; mert az angol zsidók czudar erősek (No no, nem kell henczegni mausli – Szerk.) értelmiségük, gazdagságuk s társadalmi befolyásuk által. Ok minden irányban jóval jelentékenyebb eszközökkel bírnak, mint az ember hinné, s ha valamit keresztül akarnak vinni, – az ember ugyan nem tudja hogyan intézik dolgukat, – de mindig sikerül nekik, előbb vagy utóbb. Ok nagyon angol és hazafiúi érzelműek (Csak úgy mint nálunk és mindennütt. – Szerk.) igen nemeslelkűek minden (??) polgártársuk iránt a hit különbsége nélkül; de egymás közt oly szorosan és szívósan összetartanak, hogy jól megfontolja bárki is, mielőtt velük kiköt. Pláne mihelyt hitsorsosaikról van a szó, mint egy ember állanak valamennyien: egy mindnyájáért s mindnyája egyért. Társadalmi tekintetben nálunk jelentékenyebb befolyással bírnak mint másutt. Én például egy keresztény angolt se ismerek, a ki iránt a nemzet nagyobb tisztelettel és hódolattal lenne mint Sir Moses Montefiore iránt. (Ez már mégis sok! – Szerk.) Ha a Rothschild család egy tagja esküvőjét tartja, királyi hercegek az esketési tanuk, ok írják alá az anyakönyvet s részt vesznek a menyegzői ünnepélyeken. (A zsidó, a hol csak teheti, szívesen dörgölődzik nagy urakhoz. – Szerk.) A lefolyt évben Rothschild Lipót a Jockey-Club tagja óhajtott lenni, a mely az angol patricziusi kizárólagosságnak non plus ultrája. Senki kevesebb mint a walesi herceg hozta őt javaslatba a választmányánál felvétel végett. (Hanem itt a zsidó azt bölcsen elhallgatja, hogy, daczára a walesi herceg ajánlatának, a Jockey-Club visszautasította s nem vette be tagjai közé Rothschildot. – Szerk.) Rothschild Alfréd szalonjaiban, a ki legény életét egyik leggyönyörűbb kis palotában (Seamore Place) tölti, mozog társadmunknak „fine fleur”-je; a legnagyobb dámák négy lovon hajtának ki, hogy maguknak oda egy meghívót biztosítsanak. A Dassoon-ok, Goldsmid-ek, Moccatták s annyi mások, quorum nomina longum perscribere est, jelentékeny szerepet játszanak az angol életben. Mikor Roseberry grófné (Rothschild Háni) férjét egy örökossal ajándékozta meg, összes arisztokrátiánk, a királyi családdal élén, üdvkívánatra a kapuja elé hajtattott ennek a szeretetreméltó zsidóasszonynak. A londoni börzén, úgy mint a vidéki börzéken is, zsidók azok, a kik a napot és az esőt csinálják. Tiszteelve és becsülve vannak úgy a királyné mint a legutolsó munkás által. Ok azok iránt a kik jók nozzájuk (Értsd: a kik minden ellentállás nélkül általuk kikoppasztatni engedik magukat. – Szerk.), a rajtuk elkövetett igazságtalanságot azonban (Értsd: ha valaki megsértett jogát ellenükben érvényesíteni akarja. – Szerk.) kamatok kamataival fizetik vissza, habár az illető gyakran nem tudja is, honnét jó a csapás, a melyet ok reá mérnek. (Ma már nem titkok többé az ilyes dol-

gok: a legtöbb esetben megvesztegetett hivatalnokok s bírák ezek a „megfoghatatlan okok.” – Szerk.) Elöttem kétségtelen dolognak látszik, hogy az irányukban tanúsított visszautasítást Gladstone úr drágán fizeti meg. Reá nézve valóban jobb lenne, ha inkább a c z á r t, mintsem hogy az angol zsidókat tette volna ellenségeivé, a kik őt megbuktathatják, ha egyszer ezt a fejükbe veszik. A helyett, hogy ezt a neki kínálkozó kedvező alkalmat kihasználta volna arra, hogy a zsidókat magának örökre lekötölte, nyíltan kimondva, egy nagy oktalanságot követett el.”

Így a „Presse” zsidaja. S már most ha valaki azt kérdi tőlünk, hogy ugyan minek pazaroljuk a drága papirost ennek a zsidó radomtadenak az ismertetésére, feleletünk egyszerűen az, hogy ezt főleg azért tettük, mikép világos legyen mindenki előtt, hogy például mi várt volna az európai zsidó sajtóban Magyarországra s Tisza Kálmán miniszerelnökre, ha ő a február 18-ki képviselőházi ülésben esetleg nem a zsidók szája íze szerint beszélt volna?! Pedig hát Angliának nincs ám évenkénti 20-30 millió deficitje mint van Magyarországnak; de még ha volna is: azért mégsem kellene Angliának a zsidókhoz folyamodnia, hogy azt a deficitet fedezhesse, mint tennie kell ezt Magyarországnak.

*

A „kegyelem és könyörület nélkül harcoló” báró de Wormsnak nagyon természetesen nem volt elég a február elején tartott londoni zsidóbarát-meeting, (a melyre, mellesleg megjegyezve, egyetlenegy más meeting se következett széles Nagy-Britanniában, noha a zsidók száz meg százat vártak,) hanem márczius 3-kán az alsóházban egy formális indítványt is adott be, a mely így szólt:

„A ház mélyen fájjalja a zsidók üldöztetését és az ellenükben elkövetett erőszakoskodásokat Oroszországban, s reméli, hogy a kormány eszközöket fog találni, egyedül vagy közösen a többi hatalmakkal, arra nézve, hogy jó szolgálatait Oroszországnál, hasonló erőszakosságok megakadályozására és megújulása ellen felajánlja.”

A „kegyelem és könyörület nélkül harcoló” báró de Wormsnak, képzelhetni minő meglepetésére és boszúságára feláll Worms után ugyancsak a zsidó parlamenti tag: Serjeant Simon, s kijelenti, hogy „Worms indítványa okatlan, s ő protestál az ellen, hogy az orosz zsidók az ő bajaikkal együtt az angol parlament elé czipeltessenek.” Hozzátette egyúttal, hogy „London legelőkelőbb zsidói Worms indítványától semmi jót sem várnak, s őt megkeresték az iránt, hogy az indítványt ellenezze.”

Persze erre a váratlan eseményre Gladstone eléggülten dörzsölte kezeit, (ha ugyan már előre nem tudta, hogy ez sül ki a dologból,) és sietett Simon nézetét magáévá tenni, azon meggyőződését fejezve ki, hogy báró de Worms indítványa pozitív kárára válnék azok-

nak, a kiknek érdekében pedig tétetett. Persze a képviselők is örültek, hogy ettől az odiozus ügytől ily könnyű szerrel megmenekültek, s az egész tragi-komédiának az lett a vége, hogy a „kegyelem és könyörület nélkül harczoló” báró de Worms, a ház hangulatát látva, nehogy az intercessiót célzó indítványa csúfosan megbukjék, indítványát visszavonta.

Amint ezen parlamenti eseményből is látható, az angolok kezdenek kiábrándulni zsidóbarát-mámorukból. E kiábránduláshoz lényegesen hozzájárultak az Oroszországban levő angol consulátusoknak, kormányuk által bekívánt jelentései az oroszországi zsidók állapotáról és bajairól, a melyekben a consulok nemcsak a zsidóüldözések menetét ecsetelték, hanem közülok többen kiterjeszkedtek azon okok fejtegetésére is, hogy miért lettek ott a zsidók üldöztetéseknek kitéve?

Ezen consuli jelentések közül itt a nikolajevi angol alconsul, Wagstaff jelentéséből kiemeljük a következőket:

„Mivel a zsidók előtt az államszolgálati pálya és egyéb pályák elzárva vannak, természetesen a kereskedelemre vetik magukat, (Amit különben a nélkül is tennének, úgy mint nálunk. – Szerk.) a melyet a benszült lakosság lomhasága és erélytelensége mellett teljesen kezükben tartanak. Alig van üzlet, a melynél ők mint közbenjárók nem szerepelnének. Ők a fő pálinkakereskedők, snapszboltokat és kéjházakat tartanak, orgazdák, zálogkölcsonzók és uzorások; ők továbbá a kormányi fő lieferánsok és lelkiismeretlen hivatalnokokkal karöltve évenként roppant összegeket svindléroznak el az államtól. (Tout comme chez nous. – Szerk.) Csalárd fogásaik általában mindenkit befolyásolnak, a ki velük érintkezésbe jön. Ezenkívül náluk a „Boycotting”-nak egy neme áll fen, mi által vallásukat üzleti czélokra zsákmányolják ki. Ezt ők Kaul-nak vagy Kagal-nak vagy Kerim-nek hívják. Például, ha Bessarabiában egy szőlőtermés elárvereztetik, a zsidó concurrensok maguk közt sorsot húznak, s a kinek ez esik, annak szabad keze van, és háborítatlanul a többiektől, liczital. Ha állami birtok bére adatik, mindig a zsidó győz. Ő viszont bérbeadja a földeket parasztgazdáknak túlságos magas áron. Ha pedig maga műveli azt, akkor a bérleti idő lejárta után siralmas állapotban hagyja. Mint uzorást jól ismeri őt mindenki. Tegyük fel, hogy egy zsidó ujoncznak van egy pár rubel tőkéje, úgy mathematic ki lehet számítani, mikor lesz ő ezredének pénzkölcsonzójává, a dobostól kezdve fel egészen a tábornokig. Ha egy gazdaember a zsidók kezei közé kerül, úgy ő menthetlenül el van veszve. A földbirtokos elzálogosítja lassankint egész birtokát s aztán el is veszti azt; ily módon a földbirtoknak nagy része Dél-Oroszországban a legutóbbi években zsidó kezekbe ment át. Ők maguk (a zsidók) igen keveset üzik a földművelést, de az idegen munka díját ők aratják s gazdagok lesznek, míg a földbirtokosok lassankint elszegényednek. A zsidók az élősdi növényekkel hasonlíthatók össze, a melyek egy növényre telepednek, a melynek nincs elég ereje őket lerázni, s ezáltal életnedvét veszti. – E szó „zsidó”,

a hogy az oroszok hívják a zsidót, egyenlő jelentésű mindazzal, a mi alávaló és megvetésreméltó; az emberek úgy néznek reá mint a társadalom átkára, tekintet nélkül állásukra.”

Ezek a consuli jelentések az angol parlament elé január 20-kán terjesztettek be a kormány által, s most már nem csodálkozhatunk azon sem, miért látta jónak a „kegyelem és könyörület nélkül harczoló” báró de Worms imént említett indítványát, látva a ház hirtelen megváltozott hangulatát, – visszavonni.

De az angol közönségnél beállt ezen hirtelen meghidegedés az „izraelita polgártársak” iránt még más irányban is nyert legújabb kifejezést.

Ugyanis a múlt hóban Londonban is megindult az első angol antisemita lap, „Christian and Jew” (Keresztény és zsidó) cím alatt. Nyomban sietett egyik zsidó parlamenti tag az alsóházban Harcourt belügyministert meginterpellálni, hogy nem áll-e törvényes hatalmában, ennek a lapnak megjelenését betiltani? a mire persze a belügyminister értésére adta az interpellálónak, hogy bizony: nem; mert Angliában is sajtószabadság van. Ezek a „szabadelvű” zsidók ma már szívesen visszaállítanák még a sajtó-cenzúrát is, – persze, csak az a n t i s e m i t i k u s irodalom ellen.

Amint ebből is láthatjuk, az antisemitizmusnak Angliában is van talaja, noha az egész birodalomban csak 40-50 ezer zsidó lakik.

Hogy az angol kormány és parlament óvakodnak még a színét is kerülni annak, miszerint a muszkaországi zsidók dolgaiba beleavatkoznak: annak oka, a zsidók fölött megváltozott hangulaton kívül az az erélyes tiltakozás, melyet az orosz kormány közegei minden ilyféle velleítés ellen emelni siettek. Ezen tiltakozások közül adjuk itt a pétervári „Pravitelystvennyj Westnik” és a „Journal de St. Péterbourg” című hivatalos lapokban február 11-kén hozott következő communicé-t:

„Az a hír, hogy az orosz zsidók érdekében egy angol intercessió van készülődében, oly kevéssé fér meg a kabinettel való jó viszonyokkal, hogy tulajdonképen démentire nincs is szükség; mivel azonban az ilyféle hírek egy újabb indokul szolgálhatnak a zsidók és a népesség zöme közti feszültség előidézésére, szükséges kijelenteni, mikép a zsidókérés a belügyek közé tartozik, a melybe egy állam se fogja megengedni azt, hogy idegen államok beleszóljanak és tanácsokat osztogassanak. A nemzetközi szokásoknak megsértése ezúttal annál kevésbé volna megengedhető, mert minden intercessió a tömegeknél csak elégtelenséget és elkeseredést szülne, és a zsidók helyzetének csak ártalmára lenne.”

Az orosz kormánynak a zsidókérdésben elfoglalt álláspontját világosan kifejti a Péterváron megjelenő „Raszvet” című zsidó lapnak egy közelebbi cikke, a melyben egy Dr. Orzsanszki nevezetű zsidó és Ignatyev gróf belügyminister közt egy audiencián lefolyt párbeszéd ismertettetik a zsidókérdés (kivándorlási kérdés) fölött. E párbeszéd a következő:

„A gróf következő szavakkal fordult Dr. Orzsanszkihoz: „Én már több hónappal ezelőtt, a midőn ön, más zsidókkal egyetemben, deputációban nálam megjelent, kijelentettem, hogy a nyugati határ nyitva áll a zsidók előtt. Már attól az időtől kezdve a zsidók terjedelmes módon éltek ezen joggal, és kivándorlásuk elé semmivel sem gördítetett akadály. Csak azok lettek gátolva a kivándorlásban, a kik valamely öreg munkaképtelen embereket hagytak volna hátra, a kik az állam terhére estek volna. A mi a zsidóknak az orosz birodalom bensejébe való áttelepítése kérdését illeti: a kormány mindazt, ami a zsidó viszonyokat még bonyolultabbakká tenné, kerülni fogja. Ennek folytán – azon feltétel alatt, hogy azon érinthetlen határvonal, a melyen belül a zsidóknak lakniok szabad, nem lépetik át, – a zsidó bizottságot megkerestem az iránt, hogy válassza ki azon helyeket, a melyek meglehetősen lakatlanok, és a melyeknek a kolonizációra szükségük van (Szibéria), hogy a zsidó elemek oda, kívánságuk és kényelmükhöz képest, átplántáltathassanak, de a nélkül, hogy ez által az ott levő törzslakosság kárt szenvedne.”

„Dr. Orzsanszki erre azon reményét fejezte ki, mikép az orosz kormány be fogja látni, hogy a zsidók tömeges kivándorlása, eredménye és következménye nyomorult helyzetüknek, és hogy nem játszanak bele politikai ürügyek. A zsidó intelligenciák semmi erőfeszítéstől sem rettennek vissza arra nézve, hogy társaikat a törzslakossághoz közelebb (Apage satanas! – Szerk.) hozzák. De hogy az antisemita lázongásnak Oroszországban a lehető leggyorsabb módon vége vessessék, kell, hogy az orosz kormány a zsidó intelligenciáknak megengedje azt, hogy úgy a külföldön, mint az orosz birodalom bensejében a kivándorlás élére állhassanak. Ez által a zsidó proletariátusnak segédkez nyújtatnék, a kivándorlás szabályszerűen menne végbe, és az orosz kormány megnyerné azt a lehetőséget, hogy az idegen fajtájú elemektől megszabaduljon.”

Ignatyev gróf erre felelé: „A kormány által egy ilyen kivándorlási bizottság vagy társulat megalakítása céljából megállapított föltételek a zsidókra nézve is ugyanazok mint a többi orosz alattvalókra nézve. Az Oroszországból való kivándorlásra nézve azonban ne feledjék a zsidók, hogy többé visszatérniök nem lesz szabad.”

Úgy halljuk, – teszi hozzá a „Raszvet”, – hogy a legközelebbi napokban a zsidó kivándorlási bizottságot tárgyazó terv Ignatyev gróf elé fog terjesztetni.”

Ugyancsak Ignatyev grófot meginterviewolta a „Kurjer Var-savszki” lap levelezője is, és azt a kérdést intézte hozzá, mit szándékozik a kormány tenni az antisemita agitáció okainak elhárítására nézve? Ignatyev gróf erre azt felelte, hogy a zsidókérdés

végleges szabályozása fölött egy, G o t o v c z e v senátor elnöklete alatt álló bizottság fog dönteni.

Hogy ezen kormányi bizottságnak tanácskozásaitól a zsidók magukra nézve semmi jót sem várhatnak, arra nézve a „Berliner Tageblatt” zsidólap egy februári pétervári levele is elégséges tájékoztatást nyújthatott nekik, a mely fölötte érdekes levél így szól:

„Minő kenetteljesen tanácsolta azt legújabban a félhivatalos „Journal de St. Peterbourg” a külföldi sajtónak, hogy várja be azon rendszabályok eredményeit, a melyeket a kormány például a zsidók védelmére foganatosított. Nohát, ezen rendszabályok kell, hogy igen tökéletlen fajtájúak legyenek, ha mindazok daczára újra olyan események jelentetnek a kievi kormányzóságból mint a következők. Ott ugyanis Krazilovka faluban Eadomysl mellett nem kevesebb mint 16 zsidó család vagyona semmisítetett meg tökéletesen a néptömeg által. Mint eddig mindig az ilyes affaire-eknél, úgy itt is csak akkor lépett közbe a rendőrség, midőn már késő volt.

Nagyon hihető, hogy ily viszonyok között a zsidók a kivándorlást elejébe teszik a hatóságok állítólagos védelmének, s különösen ez déli Oroszországban történik. A zsidó tanulók száma az itteni gymnasiumokban – így szól egy kievi tudósítás, – napról-napra kevésbeddik zsidó családoknak A m e r i k á b a és P a l a e s t i n á b a való tömeges kivándorlása folytán.

Mire képesek az itteni hivatalnokok, azt legjobban bizonyíthatja egy speciális javaslat, a melynek szerzőjéül a belügyministerium irodaigazgatója, Ignatyev gróf jobbkeze, V o z e j k o v ú r tartatik. E szerint hírlik, hogy Vozejkov úr, főnöke elé egy tökéletesen kidolgozott tervet terjesztett, a mely szerint Oroszország összes zsidói Túrkesztanba telepítendőek, magyarán mondvá, oda szállítandók lennének. Szegény zsidó családok, mint a szerző mondja, pénzügyi segélyezés által meglehetősen könnyen reávehetőek lennének erre a lakásváltoztatásra, gazdag, makranczos zsidók ellenben egyszerűen kényszerrendszabályok útján lennének oda szállítandók. Ennek a rövidítú tervezetnek indokolásában ez is foglaltatik: „A zsidók az európai Oroszországra nézve m é r e g, s csak az említett úton lehetséges, ezt a veszedelmes mérget paralyzálni. Ezen mutatóvány az orosz belügyministerium körében Ignatyev gróf alatt uralkodó érzelmekről tán elegendő arra, hogy azon felelet értékét megítélhessük, a melyet a hivatalos „Journal de St. Péterbourg” az angol sajtó vádjaira adott.”

*

De nemcsak az oroszok, hanem az Oroszországgal personálunióban élő finn fajrokonaink se akarnak tudni, s tán még nagyobb mérvben mint maguk az oroszok, a zsidókról. Ugyanis a Helsingforsban ülésező finn országgyűlésnek február 4-ki ülésében M e u r m a n képviselő egy kérvényt nyújtott be, a melynek tartalmából közöljük az alábbiakat már csak azon okból is, mert sajtószertü véletlen: – a két fajrokon népnek, a m a g y a r és finn nemzetnek

országgyűlésein körülbelül egy és ugyanazon időben lett betervezve zsidóellenes petíció.

„Tudvalevő dolog, – így szól a kérvény, – hogy a finn kormány egy bizottságot küldött ki, hogy a zsidókról szóló törvény revízió alá vésseék. Úgy látszik tehát, mikép a szándék az, hogy e fontos kérdés közigazgatási úton intéztesseék el. A Rendeknek tehát annál nagyobb okuk van, nézetüket e kérdés fölött kifejezni.

Azt mondják, hogy, ha egyszer a zsidó a polgári jogegyenlőséget elnyeri, összeolvad a többi lakosokkal egy néppé. Ezt csak az állíthatja, a ki a hitnek az emberre való behatását és ennek következményeit nem fogja föl. A zsidók még az ó-testamentom álláspontján állanak, rájuk nézve annak betöltése és megvilágítása a keresztény vallás által, nem áll. E szerint természetesen annak minden sorából csak gyűlöletet olvasnak ki a „pogányok” iránt, a kikkel egyesülniök nekik megtiltva van. Az ő felfogásuk szerint a „pogányok” isten kiválasztott népének mint lábzsámoly vannak oda adva, s az a zsidó, a ki más okok kedvéért érintkezésbe ereszkedik ezekkel a pogányokkal, s máskép, mintsem céljaira szükséges eszközökül használja őket, múlhatlanul mint vallásától elpártoló nyomorult tekintetik. A természetnél fogva lehetetlen dolog az, hogy a zsidó más népbe beolvadjon, s hogy megszűnjék zsidó lenni. Az a hit, hogy a zsidó valamely keresztény államban polgártárs lesz, logikai lehetlenség, amint ilyennek bizonyult is ez be m i n d e n ü l l a v i l á g o n . –

Csak a v a k t a g a d h a t j a a z t, hogy a zsidókérdés nem egy világlelentségű kérdés. Vaskemény következetességgel követik a zsidók főcéljukat. Mindenütt, a hol csak letelepednek, kiszívják környezetük anyagi erőit. A világ pénzgazdagsága, valamint a legjövődelsebb kereseti források is kezeik közt vannak. Tántoríthatlanul ragaszkodva saját vallásukhoz és nemzetiségükhöz, az egész világon elterjedt s folyton növekvő hírlapsajtóban, a mely közvetlenül vagy közvetve szolgálatukban áll, a leglederebb kozmopolitizmust és a vallás legdurvább megvetését prédikálják. Borzadva olvassuk, minő durva és finom szidalmazásokat vakmerősködnek a zsidók által fentartott és írt legnagyobb és „legolvasottabb” lapok a keresztény vallás ellen szórni, míg a magát „keresztény”-nek nevező nagy közönség tapsol hozzá.

Míg a zsidó aristokratia a keresztények kezéből az egyetlen fegyvereket kicsavarja, a melyekkel ők magukat védelmezhetik, tudniillik vallásukat és nemzetiségüket, az alsóbb rendű zsidó lakosság a korszakokban, játékbarlangokban sat. azon dolgozik, hogy az elpusztulásra rítelt pogányokat” vágyaik rabszolgáivá tegye, s a gyengébb ellenfétől a végső erkölcsi erőt elrabolja.

Országunkban egyelőre csak maroknyi számú zsidó van. A ki azonban azt hiszi, hogy a zsidók hatalma e szerint Ítéendő meg, az nagy hibát követ el. Úgy a sajtóban mint a közvéleményben a zsidóság itt is már hatalom.

Tudvalevő dolog, hogy a kormány vizsgálatot indított meg a fölött, hogy minő joggal tartózkodhatnak a zsidók országunkban? Ezen vizsgálatokról nem sok dolog jutott a nyilvánosságra; mindamellet azt olvastuk az újságokban, hogy legalább néhány zsidó parancsot kapott, országunkat elhagyni. Utólag azonban halasztás engedtetett nekik; de ettől fogva semmit se hallottunk a dologról.

Kérem tehát, hogy a tisztelt Rendek egyesüljenek a kérvénynek a kormányhoz való előterjesztésére, a melyben mondassék ki, hogy: a zsidóknak országunkban való letelepedése ellen f e n á l l ó tilalom nyomtatékosan f e n t a r t a s s é k ; hogy azon törvény, a mely a kiszolgált (orosz-zsidó) katonáknak jogot ad arra, hogy országunkban tartózkodjanak, eltöröltessék; s hogy a zsidók, a kik minden törvényes jog nélkül itten laktak, kiutasíttassanak.”

Így a finnlandi kérvény, a mely néhány pro et contra való rövid felszólalás után, egyhangúlag a sérelmi bizottsághoz utasított.

Finn fajrokonaink példáját bizony követhetnék a magyar „honatyák” is.

*

A román kormánynak egy üdvös intézkedéséről egy kicsit el-
késve értesültünk azon okból, mert, ha a korábbi időkben a román kormánynak és törvényhozásnak minden zsidóellenes intézkedése fölött azonnal lármát csapott az összes európai zsidósajtó, úgy az újabb időben homlokegyenest ellenkező taktika járja: t. i. a romániai példa szerfölött r a g a d ó s n a k bizonyulván be, a zsidók még akkor is mélységesen h a l l g a t n a k az ottani dolgok fölött, a mikor pedig ugyancsak püfölik a hátukat Romániában,

Tehát nem a mi hibánk, hogy a román kormánynak m. é. október 31-kéről kelt rendeletéről csak most referálunk, amely rendelet értelmében, a 8 évvel ezelőtt meghozott azon törvénynek joghatálya, a mely szerint a korcsmáltatási jog gyakorlása a falusi községekben nem-választó polgároknak (tehát a zsidóknak is) m e g t i l t á t í k , a kis városokra is kiterjesztett. Ezen törvény f. é. január 1-jén lépett hatályba. Ez által ezer meg ezer zsidó család esett el a „lukratív” korcsmabérlettől, a nép pedig ismét ezer meg ezer pióczától lett megszabadítva.

De az okos románok még más utakon módakon is igyekeznek segíteni magukon. A berlini szerződés folytán meghozott (de a lehető legszűkebb korlátok közt mozgó) emancipáczióális törvény azt mondja, hogy a hadkötelezettségüknek megfelelő zsidók folyamodhatnak az állampolgári jog elnyeréséért. Mit tesznek tehát a praktikus románok? Egyszerűen zsidó újonczokat n e m v e s z n e k b e .

A legutóbbi hetekben a zsidó kivándorlási ügy kiválóan foglalkoztatta s foglalkoztatja a kedélyeket román úgy mint zsidó részről. Egyik közelebbi kamarai ülésben J o n e s c u képviselő interpellációt intézett a kormányhoz az iránt, hogy nem lenne-e hajlandó a zsidókivándorlást elősegélni? Mire Bratiano miniszterelnök kijelentette, hogy a belügyi és közlekedésügyi ministerek intézkedtek az iránt, hogy a zsidóknak Palaestinába való kivándorlása meg-

könnyíttessék. S csakugyan február 26-ig 280 zsidócsalád már jelentkezett a kivándorlásra. Egy, a zsidó lapokban is e napról olvasható bukaresti távsürgöny szerint „a kormány a l e g h u m á n u s a b b módon segíyezi a kivándorlókat, s őket vasúti szabadjegyekkel látja el.” S ezt a szarkasztikus távsürgönyt a zsidó lapok minden felháborodás nélkül, egész bonhomióval, egy szó megjegyzés nélkül, nyomtatták ki. Mintha már kezdenének elméjükben megzavarodni ezek a zsidó újságírók!

Maguk a romániai zsidók is, látva, hogy nincsen maradásuk az országban, komolyan hozzáfogtak a kivándorlás szervezéséhez. Az „Aparatorul” című zsidó lap február 27-kén közölte már a román-zsidó kivándorlás programját Palaestinába, a melynek tárgyában egy, a „Pester Lloyd” márczius 8-ki számában hozott bukaresti levél ezt írja:

„Az izraelita kivándorlás ügye Palaestinába egy új stádiumba lépett. Ha korábban félték a nyilvánosság előtt e terv mellett propagandát csinálni, úgy ma most már Brociner úr, a román zsidóság egyik legtiszteltebb tagja Galaczban, minden hímezés-hámozás nélkül védelmére kel e kivándorlási terv kivihetőségének és kivitelének egy, valamennyi laphoz megküldött köriratban. A román kormány megígérte e terv támogatását. Mert hát a zsidókat minden áron le akarják rázni a nyakukról; az a kérdés, hogy mit csinálnak azután a zsidók, se a törvényhozó testületnek se a kormánynak nem szerez álmatlan éjeket.”

Tehát körülöttünk mindenütt tervezgetés, mozgalom és forrongás van; a sajtó, a törvényhozások, a kormányok, sőt maguk a zsidók is mindenütt érlelik a zsidókérdés radikális megoldását. Csak egyes egyedül boldog Magyarországon nem történik absolute semmi. Valóban, Magyarország zsidó-eldorádóvá vált. Valjon meddig fog ez így tartani?!

P a n a s z k ö n y v .*)

Tisztelt képviselő úr! – A folyó évi 1.1. szám alatti „Pesti Napló” újdonsági rovatában olvastam, hogy képviselő úr a vasvári alesperesi kerület lelkészeinek a zsidók és keresztények között kötendő házasság elleni kérvényét a magas képviselőháznak beadandja, vagyis hogy most már beadta.

*)E cím alatt egy új rovatot nyitunk azok részére, a kik a zsidók kizsákmányolásának és üldözésének, zsidók által megvesztegetett hivatalnokok zaklatásainak és ármányainak kiszemelt áldozatait és tárgyait. Tudvalevőleg az ily panaszokat nincs lap, a mely díjtalanul, a szerkesztői részben felvonná, sőt a szerkesztő urak a nyílttérben sem igen szeretik látni azokat, az ily áldozatoknak pedig nem szoktak száz meg száz forintjaik maradni az ilyes drága nyílttéri közlemények díjának elviselésére, a mely díjak esetleg egy egész kis tőke magasságára is emelkedhetnek, ha az illető zsidók, gaz-

Engedje meg képviselő úr, hogy a fenti kérvény indokolására egy hajmeresztő példával én is szolgálhassak, a melynek esete saját családban játszotta le magát.

Én is, mint sok mások az álliberális eszméktől elragadtatva és a hit elvein tülemelkedve, feltételeztem: hogy ember ember, tehát a zsidó is ember, és beolvadására a keresztény társadalomba módot kell nekik nyújtani, mire szerencsétlenségemre alkalmul szolgált az osztrák tartományokban törvényesített polgári házasság, minek elképzelésében egy szerencsétlen pillanatban beleegyeztem abba: hogy leányom bizonyos R. J.-el, temesmegyei t.-sz.-i birtokos fiával polgári házasságra lépjen, minek fájdalmas következményeit most és még élek viselni fogom; mert feltevésem a zsidóság személyiségéről tisztán képzelatinek bizonyult, és a valóság egészen másként ütött ki: az alázatos, készséges zsidóból lett a házasság után egy henczegő, nagyratartó, hazug és álnok nagyságos úr, és bebizonyult, a mit többektől utóbb hallottam, hogy a zsidót csak akkor ismerni ki, ha vele dolgozunk van; és e fonák házasságnak borzasztó vége az lett, hogy, midőn leányom, az ő durvaságát és kicsapongó viseletét megsokalván, tőle válni akart, bosszú- és hírvágyból, és mert elbizakodottságában azt képzelte, hogy ámitása mint addig, úgy ez esetben is sikerülni fog, és hogy a leányomra hamisan költendő önmérgezés híre hívókra fog találni, patkányméreggel vett véget ifjú életének, épen az engesztelés (zsidóünnep-) napján, vagyis múlt évi október hó 3-án, és épen azon napon, melynek reggelén tőlünk épen és egészségesen és azon ígérettel, hogy közelebb visszajön, haza utazott.

Az ügy most vizsgálat alatt van ugyan, de hogy mily nehézkes az eljárás egy zsidó ellen, azt képviselő úr saját tapasztalatából, az ... féle tulajdon ügyéből ismeri; azonban annak is meg van a magyarázata részben abban, a mit fennevezett, leányom előtt többször ismételt, mondván, hogy a keresztény sem jobb a zsidónál, mert pénzért mindent megtesz az utóbbinak. És R. J. ezen mondata megérthetővé tesz P. L. b-i járásbírósgát! aljegyzőnek leányom ügyébe való önkényes, minden kiküldetés nélküli betolakodásának és a vizsgálat fonák és a zsidó érdekében való megindításának alapokát és célját. P. I. aljegyző később törvényszékünk erélyes elnöke által ezen vizsgálat folytatásától elmozdítatott ugyan, de azzal a vizsgálat valódi eredményének elérésére nézve a már ellebbent első, a tények kiderítésére legalkalmasabb momentumok többé visszaállíthatók nem voltak; a miért a felelősség egyenest és csakis P. I. aljegyzőt terhelendi. És ezen fonák és lelkiismeretlen eljárásnak további következménye most az: hogy R. J. még ma is szabad, vétkes nőcselédével még mindig együtt van, szabadon üzlekedik, az alapítványi erdő közegeivel, annak kárára, most is mint előbb testvérkedik, és azok

ságaik fölött a közönségnek port hintendők a szemébe, szemtelen hangú ellennyilatkozataikkal áldozataikat új meg új nyilatkozatok költségeibe verik. Nálunk az illető zsidók nyilatkozhatásának útja el van zárva.

Az ily rövidre szabandó közlemények felvételéhez szükséges, hogy azok közlése iránt a panaszos a felelősséget magára vállalja. A panaszlók és a bepanaszolt személyek egész nevei csak ez iránti világosan kifejezett óhaj folytán közölnetnek.

Az illető füzetből esetleg bizonyos személyeknek vagy hatóságoknak való megküldés céljából (előre) megrendelendő példányok tárgyában a kiadóhivatal kere sendő meg. – Szerk.)

segélyével csak nemrég, de már a mérgezési eset után, az alapítványra nézve egy igen hátrányos erdővételei üzletet kötött.

En ezen esetemet t. képviselő úrral azért vagyok bátor közölni, hogy magasztos küzdelmében e faj ellen egy coneret adattal többet bírjon, és hogy megrendítő esetem intésül szolgáljon azoknak, a kik még ezentúl is elég könnyelműek lennének, egy ilyen házasságra, melyben zsidó részről csak gojnak tekintetnek, magukat elszánni.

Temesvár, 1882. január 27-én.

P. J.

Hangok a vidékről.

– Nyílt levelek a szerkesztőhöz. –

Sárvár. (Vasmegeye.)

Minthogy Sárvár nagyközségben a zsidó elhatalmaskodás minden nap gögösebb pöffeszkedéssel nyilvánul, legyen szabad becses lapjában e soraimnak helyet kérni.

Sárvár nagyközségben, ezelőtt csak rövid 30 évvel, nem ismert az ember 2-3 benlakó zsidónál többet, mely létszám azóta megdöbentő mérvben szaporodott, – úgyannyira, hogy már két felekezetet képeznek, – de tisztelet az igen kevés kivételnek, mind a két részbeli a kereszténység kiszivattyúzásaival van elfoglalva; van itt több 1-ső rendű uzsorás, svindler mint bárhol a világon; mind úr ez valamennyi, egy sem dolgozik.

Az egy főutcza, mely kivételesen vásár- és egyéb napokon forgalomnak örvend, mind zsidó kezekben van, mind a két soron kóser firmák ragyognak, s már a legszebb ős magyar családi házak is zsidó tulajdonok. Nyitottak itt már két ízben keresztény ifjú kereskedők boltot, de a zsidó kagal hurokja megfojtotta őket, tönkre jutottak.

Nincs itt több két keresztény fűszer- s vaskereskedésnél, (G-r és E-k) ezek régi házak levén, a zsidó kagal vagy concurrentia nem jutathatta őket az enyészet örvényébe, de utódaik el lehetnek rá készülve, ha ezen invázió még soká ily óriási léptekkel halad. – Sábessz- kor városunk komoly, ünnepélyes alakot ölt, a fokhagyma parfümériával illatozott „intelligentia” (így nevezik magukat,) a groiszhandlertől a meszes vagy rongyszedő handlégig, a shelem khosztümös kháléjokkal sétálva söpretik a járda kavicsát; vagy egyrésze az itteni két zsidó kávéházban concentrálódik, melyben a „P. Lloyd”, „N. F. Presse”, „Pol. Tagblatt”, az erkölcsrontó zsidó szatirikus „Kikeriki” a fő irányadók, (ezek aztán derék magyar honpolgárok, kik a magyar irodalmat így pártolják!), gyönyörködnek valami kipofozott svindler zsidó-dédelgető czikkein, ellenkező esetben, ha valami nincs nekik szájak íze szerint, van akkor a gojim ellen rettenetes kikelés, minthogy ilyenkor mind együtt leven, oly hatalmasoknak érzik magokat, hogy már a gojim kiüzetésének terve sem hiányzik álnok koponyájukban, s elragadtatásukban húz a helybeli hangászkar nekik valami Schöne Dovidl-féle operát vagy valami Jeremiás-marsot.

Ellenkező tiszteletben részesül a keresztény vásárnap; van itt zsidó sürgés-forgás; a szegény keresztény néposztály, mely mindennapi fársztó

munkája díjával kénytelen családját fentartani, majd mind zsidónak dolgozik, s minthogy sábeszkor nem dolgozhatnak, tehát dolgozik v a s á r n a p ; hordja a zsákokat, hajtja a rostát, a kocsisa viszi a gabnát a vasútra, de a zsidó nagylelkűségét még tünteti is, egy pár kupicza spirituszos vízzel megbutítva szóba is ered vele, megmagyarázza neki, hogy ma vasárnap van, – de ostobaság megtartani, ezt csak a papok kezdik, a kik szerintők mind semmirekellők, s a szertartásaik is ostoba babonaság. – Mellette az ő fürtös hajú júdás-nemzetségét a leghazafiasabb színben tünteti fel.

Ezen fenti megjegyzéseim nyomán akarom bebizonyítani, hogy hiába hangoztatják a honatyáink, hogy Magyarország a magyaroké; mert ez nem áll, mert ez a leghivebb képmása a zsidó uralomnak; a hol a keresztény-magyar saját vérén szerzett hazájában a zsidó rabszolgájává sülyed, az ily nemzet az országát nem mondhatja magáénak, – mert a Zsidó fondorlat elfoglal bármily néven nevezendő jövedelmi forrásokat, valamint a zsidó az iparfejlesztés mótelye is, a ki a mesterséget nagy ritkán tanulja, mégis 3-4 féle „Ausländische Waare”-tól teszi függővé az itteni becsületes mesterember megélhetési lehetőségét.

Minthogy az itteni uradalom részéről a kisebb falusi korcsmák eladattak, ezek nagyobbrészt zsidó kezekbe kerültek; így történt a Sárvár mellett levő p-falusi korcsmával is, mely szinte eladásra kerülvén, – de a helység a közeli években tűz által két ízben megkárosodott, s így e korcsmát nem vehette meg, – a helység bírása kérte az uradalmi tisztartót, hogy csak zsidó kézre ne kerüljön; ez meg is ígérte, és megvásárolta egy volt sárvári vendéglős (R. K), de alig volt az illetőnek két hónapig tulajdona, – egy hírhedt pénzuzsorás, ki az egész vidék kiszivattyúzásával foglalkozik (neve W. A.), s kinek R-Sömjénben, Sáárott, Kovácsiban, elég család elpusztításának átka súlyosodik golyvás nyakára, vette meg a nevezett vendéglőstől 1000 fjt tiszta nyereségadással a korcsmát. Jaj neked szegény falu; – így jött a p-falusi uradalmi korcsma minden joggal zsidó kézre; hány könnyelmű vagy más szerencsétlenség által sújtott – magyar család várhatja ezen vampyr nemzet pusztító hatását! Most még csak eddig az a különbség, hogy a jelenlegi korcsmárossal, ki az uradalomnak évenként 250 fjt bért fizetett; a zsidó már tudatta, hogy jövő Szt.-Mihálytól a pálinka- és bormérési jogbérlet évenként 800 fjt lesz!!! Íme ez mind a zsidó bírvágy kifolyása, mert ez összeget a nép zsírjából kell kiperéselni.

Sárvári.

(Vége a jövő számban.)

(A közlemény vége.)

Bácsmegeye

De, hogy a zsidó gazság egy praegnans esetére apelláljak.

1881. Dec. 8-án B. E. és K. J., d . . . i lakosok kendert vittek Apatinba eladás végett; megállítja őket a sensál ór és kérdi: mi van a kocsin? Ezek megmondva, hogy kender, miután a neki természetes (?) szerénységgel (?) összeforgatta volna, megalkudott velők 23 fjtban, és azonnal a raktár elé hajtattott velők; oda érkezvén kérdé tőlük a sémita, hogy hová valók? midőn ezek illetőségüket az illetéktelen kérdezőnek megmondták volna, a zsidó a legnagyobb szemtelen arcátlansággal azt mondja: „Ja! ott vannak a legnagyobb zshiványok, kik éjjel beverik a

mások ablakait, hanem csak hadd csinálják, van nekünk császárunk.” Mire B. F. azt mondja: „ha maguknak van, nekünk nincs.” Tüzesen folyik a vita, míg végül a jebuzeus boldogságát elkerítve B. F. kijelenti, hogy neki mint magyar honpolgárnak királya van. És mit tesz a zsidó V Felség sértésért bevádolja B. F.-t a szolgabírósnál, de csak azért, hogy addig is elmúlják a piac, és a másik zsidó 23 frt helyett 18 frtért vehesse meg a kendert.

A kendertermelés, mely alsó Bácskának egyik nevezetes terményét képezi, méltán ajánlható a képviselőház figyelmébe, mint olyan, mely pár évi ily kereskedés mellett a kivitelre meg fog szűnni, miután a munkája se lesz megfizetve a földművesnek, ha zsidók monopolizálják azt.

A szigorú tárgyilagosság keretében óhajtottam megmaradni, midőn a földművelő nép érdekét szívemen hordva, ezeket elmondani kívántam, és bármint ítélenek fölöttem, engem vigasztalni fognak Kölcsenek fiához intézett szavai: „A sokaságért híven munkálj, de ítéletével ne törődjél.”

V-s.

Szerkesztői nyílt levelezés.

A ni mi kerületből több elvbarátunk a f. é. február 23-án Rumban megtartott s a kerületi „szabadelvű párt”-ot szervező gyűlés részleteiről tudósít bennünket, s egyikük azt a kérdést intézte hozzánk, váljon némely ott előfordult dolog a kerületi képviselő tudtával történt-e vagy sem?

Erre nézve tán felesleges is kijelentenünk, hogy: n e m. A kerületi képviselő nemcsak Budapesten, hanem R u m b a n is, ma is a választás előtt adott programja alapján áll, és állani fog a jövőre is. Ez a program pedig a zsidókérdésben kizár minden „paktálást” (egyezkedést.) Ha valakinek e program – most ut ó l a g – nem tetszik, arról nem tehetünk; s ha bizonyos részről a „paktálást” szükségesnek vélik, úgy jó lesz azt figyelmen kívül nem hagyni, hogy a múlt választási nagy többség is, (sőt tán egyáltalán a t ö b b s é g) különféle politikai pártnyalatú elemek hozzájárulása s koalíciója mellett volt csak elérhető, a mely elemeket c s a k i s a zsidó-ellenes program egyesített egy táborba. Valamint pedig a hatalomra nézve áll az az elv, hogy ez ugyanazon eszközök által tartatik meg, a melyekkel megszerzetett: úgy a pártokra nézve is elv az, hogy azok ugyanazon eszközök által tartatnak együtt, a melyekkel összehozattak. Hogy a jelzett „paktálás” politikája, a mely a szombat-helyi sat. kerületekben tán a viszonyoknak megfelelő lehet, R u m b a n teljesen helyén kívüli, arra az illetők már az említett rumi értekezleten is eléggé érthető módon figyelmeztetve lettek az egybegyűlt nép z ú g á s a és t i l t a k o z á s a által, a mely zúgás és tiltakozás a „bizalmi férfú” tisztséggel megtisztelt és megtisztelni a k a r t zsidók neveit fogadta.

De még azt se feledjék az illető urak, hogy a rumi „fényes szervezkedés” oly könnyű módon való keresztülvitelében kiknek és minek van szinte tán néminemű érdeme, a mely kik és mi oly könnyű szerrel – mint tán némelyek gondolják magukban, – a napirendről nem f o g j á k l e t é t e t n i e n g e d n i magukat.

Jó lesz tehát ügyelni arra is, hogy azt, a mit „szervezni” akarnak, – valahogyan g y o n n e szervezzék.

Rumi kerületi elvbarátainknak pedig azt tanácsoljuk, hogy: r é s e n l e g y e n e k !

C...on-nak. Nemcsak hogy szívesen elfogadjuk önt levelezőnknek, de sóst kérünk minél több vidéki levelet. Van az önök vidékén thema quantum satis. A beküldött levelek legközelebb jönnek.

F. I. úrnak P-a. Köszönjük a megemlékezést.

A „**Berliner Ostend-Zeitung**” e füzetek szerkesztőjének február 18-ki beszédét külön lenyomatban is hozta. A kik a beszédet e német fordításban kisebb-nagyobb mennyiségben megrendelni óhajtják, szíveskedjenek ez iránt „Herrn I. Ruppel, Redacteur der „B. Ostend-Zeitung”, Berlin, Stralauerstrasse 33.” cím alatt a nevezett lap szerkesztőségéhez fordulni.

